

Çocuk Koruma Kanunu'nda Güncelleme İhtiyacı:

Etkin Tedbirler, Onarıcı Adalet

Enstitü Sosyal | Analiz No: 8

Çocuk Koruma Kanunu'nda Güncelleme İhtiyacı:

Etkin Tedbirler, Onarıcı Adalet

Fatma Betül Ercan

Yazar

Fatma Betül Ercan

Katkıda Bulunan

Saliha Merve Kaya

Editör

Amine Ertürk

Grafik Tasarım

Betül Berra Kurt

Çocuk Koruma Kanunu'nda Güncelleme İhtiyacı: Etkin Tedbirler, Onarıcı Adalet

COPYRIGHT © 2026

Bu yayının tüm hakları Enstitü Sosyale aittir. Enstitü Sosyalın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

ISBN: 978-625-93766-7-7

NUN Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları

Sertifika No.: 79696

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.

Güzeltepe Mah. Mareşal Fevzi Çakmak Cad. B Blok No: 29/1/1 Eyüpsultan, İstanbul

Tel: 0212 354 30 00

Sertifika No.: 46403

NUN Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları

Enstitü Sosyal | Analiz No. 8

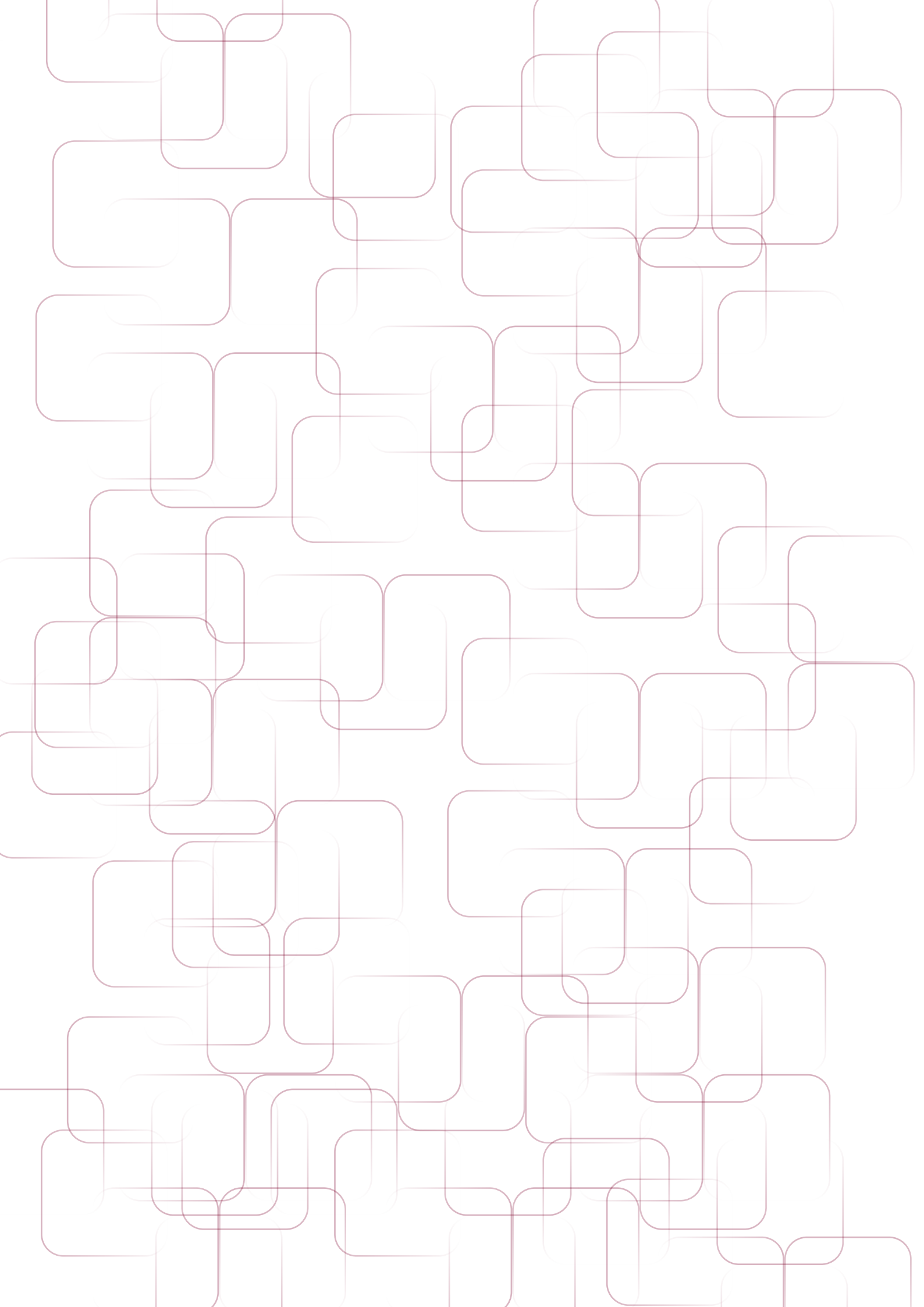
1. Baskı: Ocak 2026

Burhaniye Mah. Hacı Reşit Paşa Sok. No:18 Üsküdar, İstanbul/TÜRKİYE

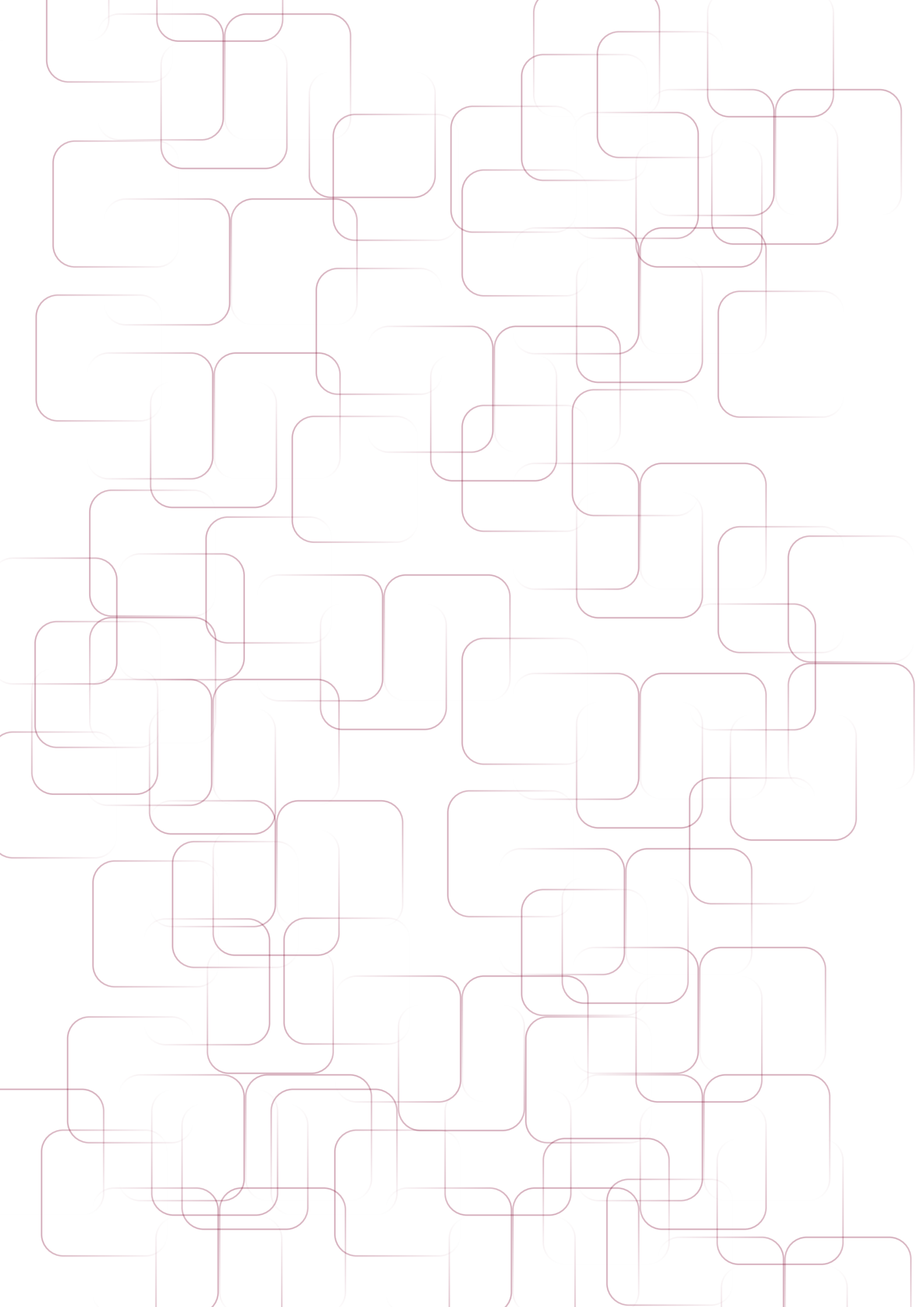
Tel: 0216 422 00 22 | <https://www.enstitusosyal.org> | info@enstitusosyal.org

İÇİNDEKİLER

Giriş	7
1. Çocuk Adaletinde Aşamalı Müdahale Yaklaşımı.....	11
2. Onarıcı Adalet için Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerle Güvenlik Tedbirlerinin Ayırıştırılması.....	15
3. Tedbirlerin Uygulanması ve İzlenmesinde Kurumsal Sorumluluk.....	21
4. Çocuklara Özgü Yaptırım ve Müdahale Çerçevesi.....	25
Sonuç	29
Politika Önerileri	33
Kaynakça	43
Yazarlar Hakkında.....	47

GİRİŞ

GİRİŞ

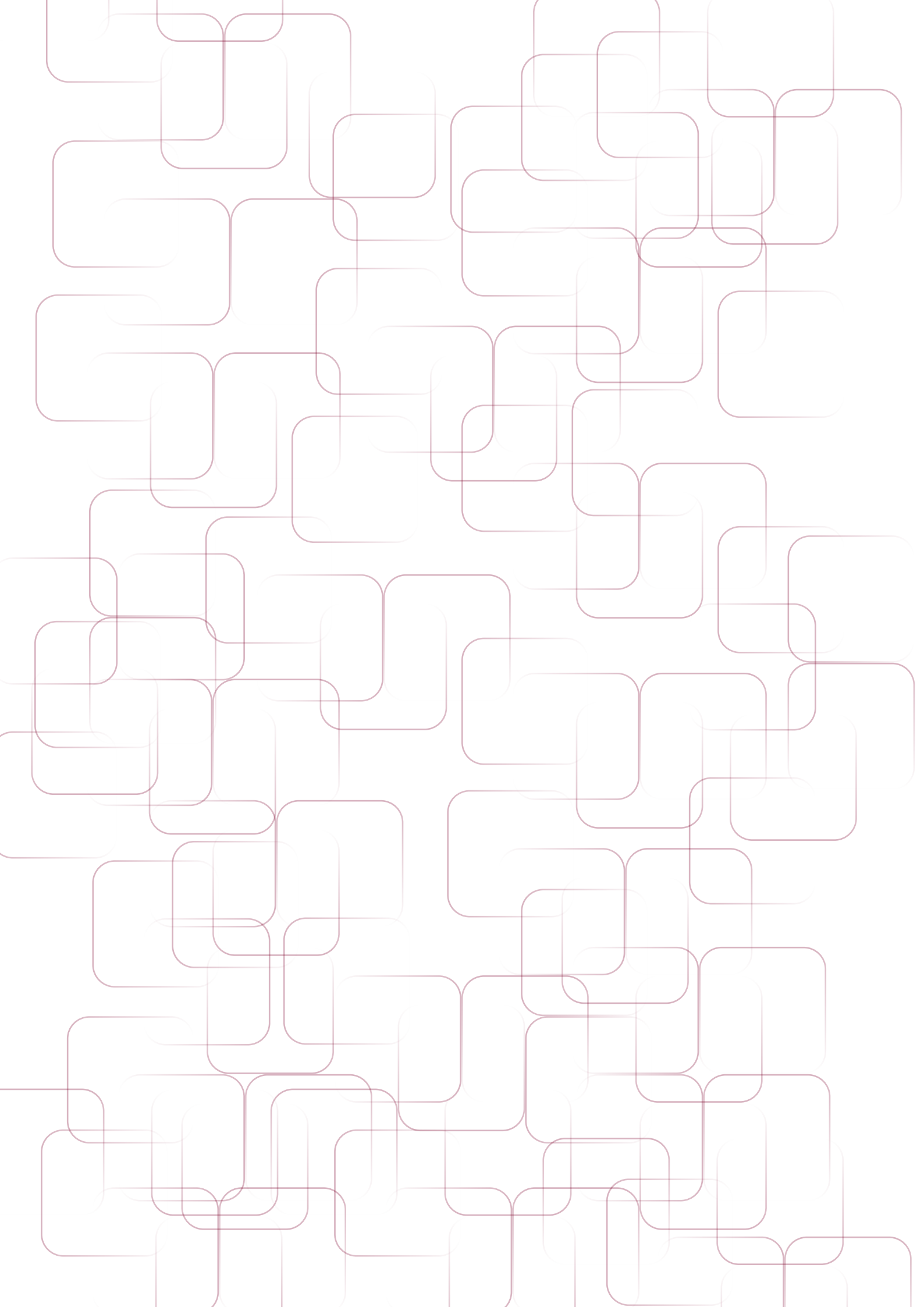
Çocuk adalet sistemimiz uzun süredir istikrarlı biçimde işleyen bir kurumsal çerçeveye dayanmakta ve çocukları esas alan önemli mekanizmalar içermektedir. Bununla birlikte, uygulamada karşılaşılan bazı sınırlılıklar sistemin amaçladığı etkinin ortaya çıkmasını güçleştirmektedir (Enstitü Sosyal, 2025). Bu çerçevede Enstitü Sosyal tarafından “Çocuk Koruma Kanunu’nda Düzenleme İhtiyacı” başlıklı yuvarlak masa toplantıları düzenlenmiş; Kanun’un mevcut durumu, ortaya çıkan ihtiyaçlar ve imkânlar birlikte değerlendirilmiştir. 2005 yılında yürürlüğe giren Çocuk Koruma Kanunu’nun (ÇKK), aradan geçen yaklaşık yirmi yıllık dönemde belirginleşen uygulama boşlukları, artan vaka çeşitliliği, dijital ortamların etkisi ve güncel koruma yaklaşımları karşısında daha açıklayıcı ve yönlendirici bir yapıya kavuşturulması gerektiği anlaşılmıştır. Bu süre zarfında Kanun’da çeşitli değişiklikler yapılmış olmakla birlikte, çocukların korunmasını önceleyen ve yargılamayı aşamalı bir müdahale mantığıyla ele alan bütüncül bir düzenleme henüz hayata geçirilmemiştir.

Çocuk Koruma Kanunu isim olarak korumayı öncelemesine rağmen içerik olarak ağırlıklı biçimde infaza ve suça sürüklenen çocukların yargılanma süreçlerine odaklanmaktadır (Kaya, 2021). Korunma ihtiyacı olan çocuklara ilişkin hükümler oldukça sınırlı kalmış; koruyucu destekleyici tedbirlerin kapsamı, işleyişi

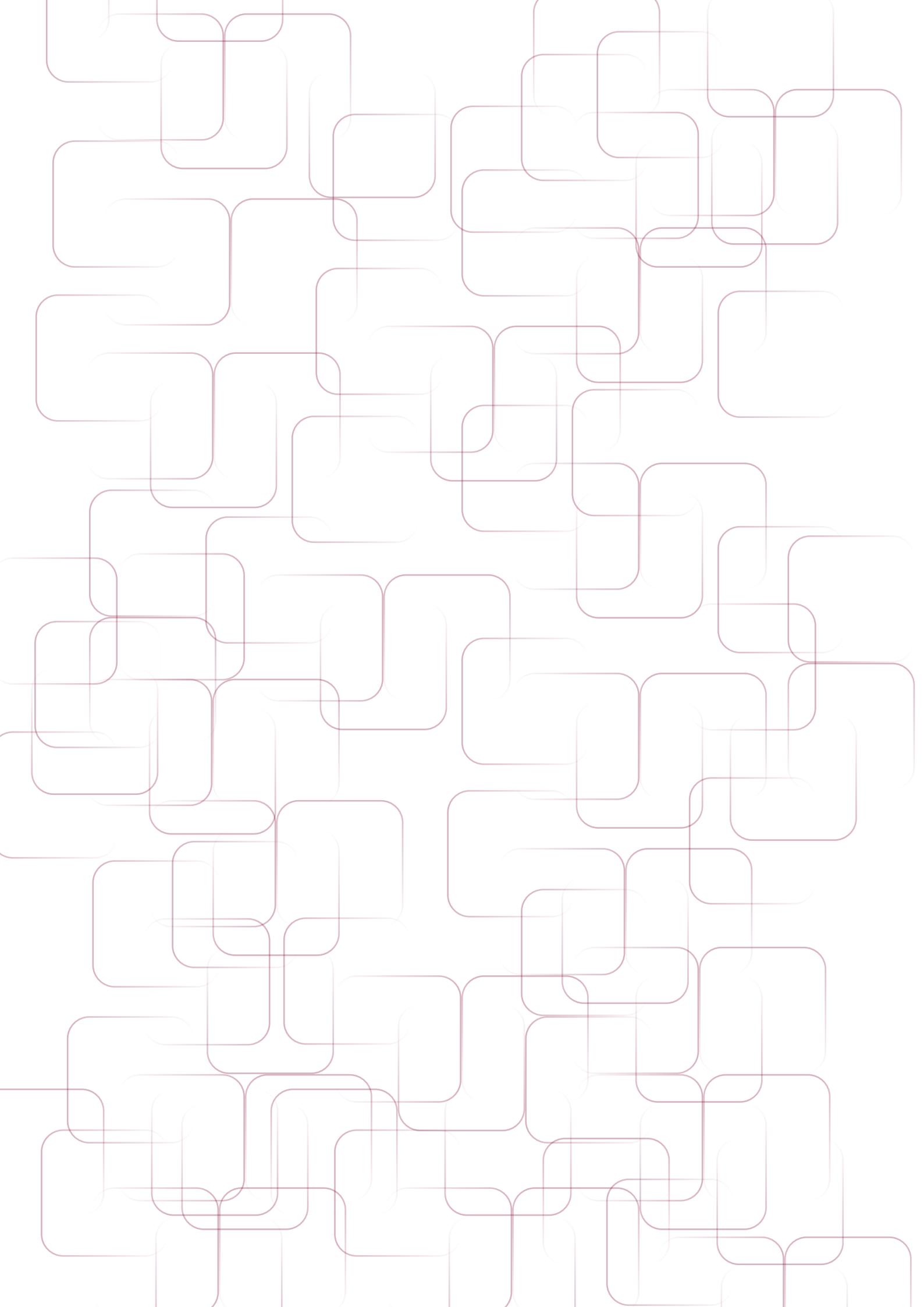
ve uygulanmasına dair bütüncül bir sistem kurulamamıştır. Bu durum, çocukların suça sürüklenmesini önleyici mekanizmaların zayıf kalmasına ve sistemin ancak suç gerçekleşikten sonra devreye giren bir yapıya dönüşmesine neden olmaktadır.

Koruma eksenli bir yaklaşım geliştirilemediğinde, doğal olarak yetişkin ceza sistemine özgü kuralların çocuklar bakımından uygulanması kaçınılmaz hâle gelmektedir. Bu ise tedbirlerin, yaptırımların ve izleme mekanizmalarının çocuk yararına uygun şekilde işletilmesini güçleştirmekte, çocuğun korunmasına yönelik süreçleri ikinci plana atmaktadır. Dolayısıyla başlıca ihtiyaç, mevcut kanunun çocukların korunmasını merkeze alan, koruyucu destekleyici tedbirleri güçlendiren, güvenlik tedbirlerini bu çerçevede ele alan ve hapis cezasına alternatif yaptırımları önceleyen aşamalı ve bütüncül bir yaklaşımla düzenlenmesidir.

Bu politika analizi, mevcut yapıyı geliştirmeyi ve uygulamada karşılaşılan yapısal boşlukları gidererek sistemi daha işlevsel ve öngörülebilir hâle getirmeyi hedefleyen bir kanun değişikliği ihtiyacına işaret etmektedir. Elbette çocukların etkili şekilde korunması, mevzuat değişikliklerinin ötesinde çok aktörlü bir çabayı gerektirir; ancak bu politika notunun kapsamı, sistemde hukuki açıdan gerekli değişikliklerin tespit edilmesi ve bu alandaki iyileştirme önerilerinin geliştirilmesine odaklanmıştır.

1. ÇOCUK ADALETİNDE AŞAMALI MÜDAHALE YAKLAŞIMI

ÇOCUK ADALETİNDE AŞAMALI MÜDAHALE YAKLAŞIMI

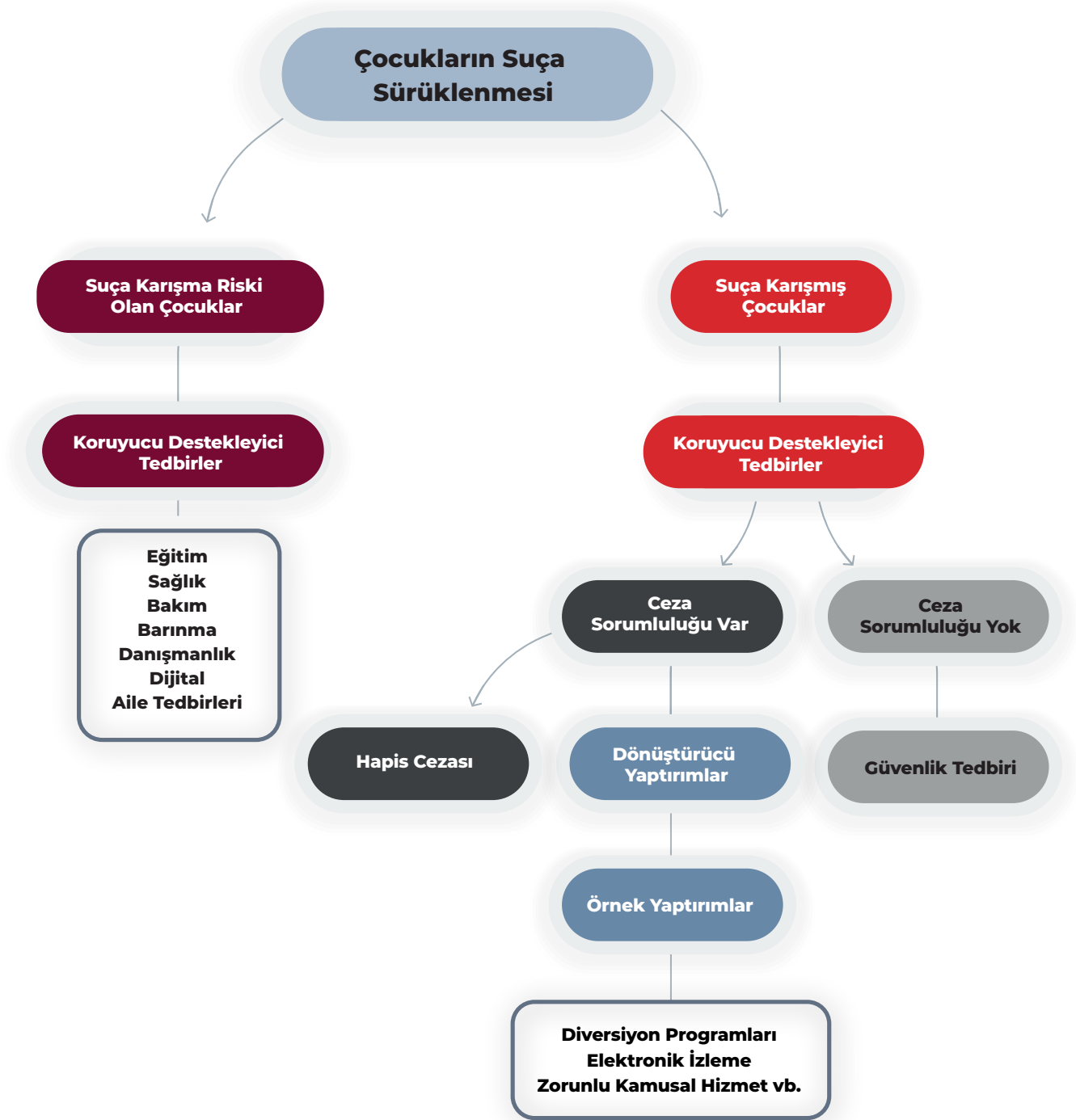
Çocuk adalet sisteminde yapılacak bir düzenlemenin, bütüncül olduğu kadar tedrici olarak kurgulanması önemlidir. Çocuğun suça karşılaşmasının önlenmesi çocuk adalet sisteminin temel hedeflerinden biri olmalıdır. Bu nedenle ilk aşamada odaklanması gereken konu koruyucu ve destekleyici tedbirlerdir.

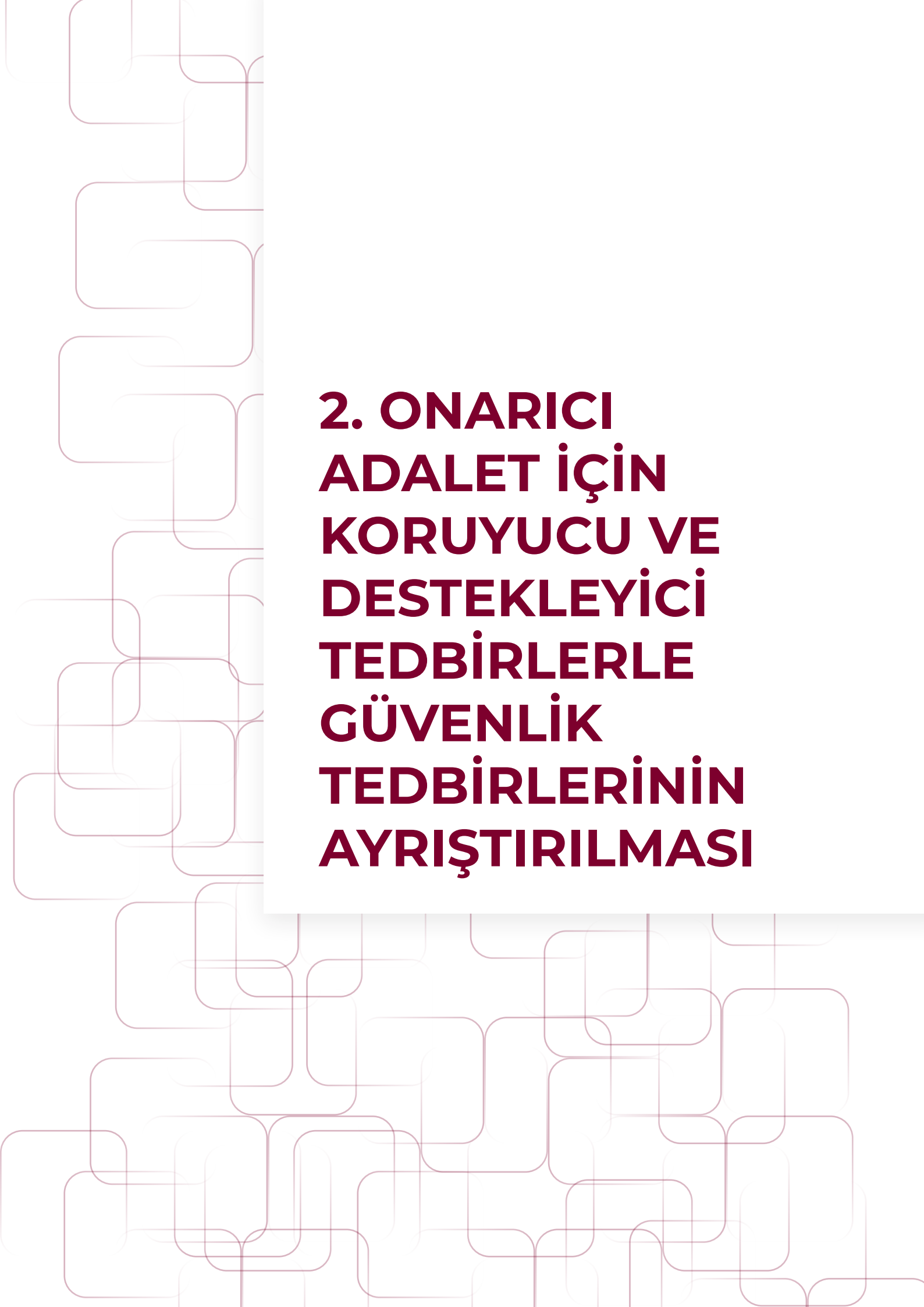
Çocuğun suça sürüklenme riski altında olduğunu gösteren herhangi bir durum ortaya çıktığında, hükmedilecek tedbirin çocuğun gerçek ihtiyacına karşılık verebilmesi; bu tedbirin nasıl uygulanacağına, kim tarafından yürütüleceğine ve kim tarafından takip edileceğine ilişkin açık bir düzenlemenin bulunması belirleyici olacaktır. Aynı şekilde, uygulanan tedbirin etkisinin ölçülmesi ve izlenmesi, hem müdahalenin niteliğini değerlendirmek hem de sonraki aşamalara geçilip geçilmeyeceğine dair sağlıklı kararlar verebilmek açısından önemlidir.

Koruyucu ve destekleyici tedbirlerin bu şekilde işlevsel bir biçimde uygulanabildiği bir sistemde, çocuğun daha sonra bir suç işlemesi hâlinde izlenecek yol da daha net olacaktır. Eğer koruyucu ve destekleyici tedbirlerin yeterli olmadığı ve çocuğun suça sürüklendiği görülüyorsa bu noktada güvenlik tedbirleri de

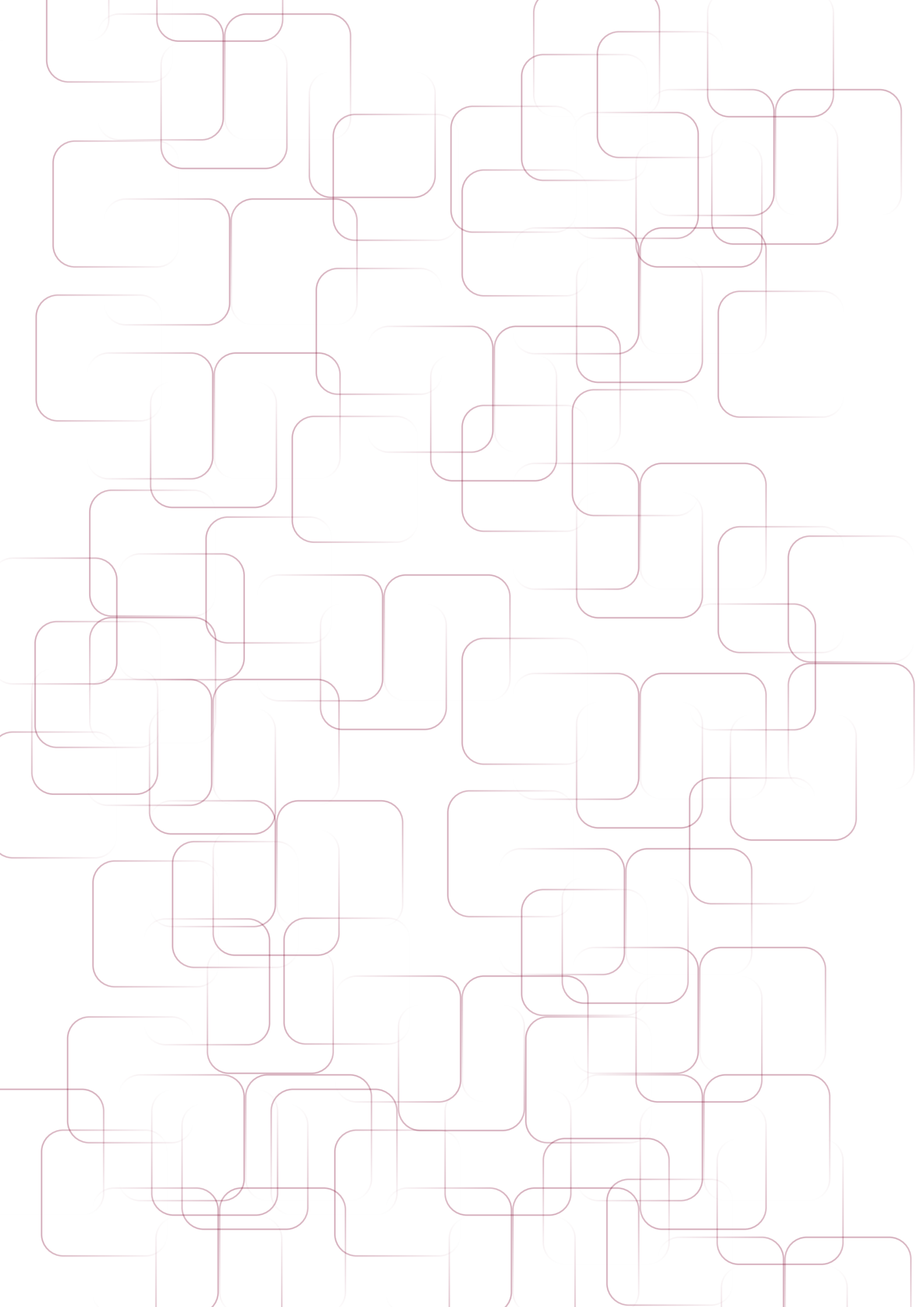
devreye girer. Ancak çocuklara özgü güvenlik tedbirleri doğrudan hapis cezası ile ilişkili bir uygulama olarak değil, kendi içinde amacı, kapsamı ve sınırları açıkça tanımlanmış bağımsız bir yaptırım olarak ele alınmalıdır. Bu sebeple güvenlik tedbirlerinin bir yaptırım görevi göreceği şekilde çeşitlendirilmesi önemlidir. Buna ek olarak ceza sorumluluğu olan çocuklar için hapis cezasına alternatif yaptırımlar belirlenmesi ve öncelikli olarak bu yaptırımlara hükmedilmesi aşamalı müdahale yaklaşımının gerekliliklerindendir. Bunun beklenen etkiyi göstermediğinin tespit edilmesi durumunda son çare olarak hapis cezasına başvurulmasının onarıcı adalet bakımından gerekli olduğu düşünülmektedir (Şekil 1.).

Bu yaklaşım, çocukların suça sürüklenmesinde yetişkinlerin ve çevresel koşulların rolünü görünür kılarken; dezavantajlı şartlarda büyüyen çocukların, bu şartların sonucu olarak sürüklendikleri suçlar nedeniyle erken yaşta ceza sistemi içine hapsedilmelerini de önleyici bir işlev görecektir. Bu nedenle başta Çocuk Koruma Kanunu olmak üzere ilgili mevzuatın, bu aşamalı müdahale yaklaşımını esas alacak şekilde gözden geçirilmesi ve güncellenmesi önemlidir.

Şekil 1. Aşamalı Müdahale Yaklaşımı

2. ONARICI ADALET İÇİN KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİRLERLE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN AYRIŞTIRILMASI

ONARICI ADALET İÇİN KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ TEDBİRLERLE GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN AYRIŞTIRILMASI

Çocuk adalet sisteminde öngörülen aşamalı müdahale yaklaşımının hâlihazırda etkili biçimde uygulanamamasının temel nedenlerinden biri, Çocuk Koruma Kanunu'nda koruyucu destekleyici tedbirler ile güvenlik tedbirlerinin açık ve işlevsel biçimde ayrıştırılmamış olmasıdır (Koçoğlu & Kaynar, 2022, s.68). ÇKK'nin 11. maddesi, koruyucu destekleyici tedbirlerin suça sürüklenen ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklar bakımından “çocuklara özgü güvenlik tedbiri” olarak anlaşılacağını belirtmekte; böylece iki tedbir türü arasındaki farkın mahiyetten ziyade kime, nasıl ve kim tarafından uygulanacağına ilişkin olduğu ortaya çıkmaktadır (Koçoğlu & Kaynar, 2022, s.68). Bu çerçevede, onarıcı adaleti önceleyen ve yaptırım niteliği taşıyan bağımsız bir güvenlik tedbirleri kategorisinin mevzuatta eksik kaldığı görülmektedir.

Mevcut sistemde korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenmiş ancak ceza ehliyeti bulunmayan çocuklar bakımından yalnızca eğitim, bakım, barınma, sağlık ve danışmanlık olmak üzere beş koruyucu nitelikte tedbir uygulanabilmektedir. Oysa bu politika analizinde önerilen aşamalı müdahale yaklaşımı, ihtiyaç varsa koruyucu ve destekleyici tedbirlerin devreye girmesini; suça sürüklenen çocuklar bakımından da gerektiğinde buna ek bir uygulama olarak tedbirlerinin uygulanmasını öngörmektedir. Ayrıca, koruyucu ve destekleyici tedbirlerin hem çocuğun dijital kullanımına ilişkin düzenlemeleri hem de aile bakımından çocuğun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yükümlülükler içermesi önemlidir. Örneğin yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde eşya müsadereyi uygulanmasını mümkün

kılınması. Güvenlik tedbirlerinin ise ayrı bir kategori olarak dijital kullanım kısıtlamalarını da kapsayacak şekilde çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Mevzuattaki bu iki tedbire ilişkin ayrımın açık olmaması yalnızca hukuki bir belirsizlik yaratmakla kalmamakta; aynı zamanda karar alma süreçlerini, kurumsal sorumluluk paylaşımını ve tedbirlerin izlenebilirliğini de doğrudan etkilemektedir.

Uygulamada hâkimler, savcılar ve uzmanlar tedbir kararlarının hayata geçirilmesi için önemli bir emek sarf etmekte; ancak bu çaba çoğunlukla sistematik bir izleme, geri bildirim ve etki değerlendirme mekanizmasıyla desteklenememektedir. Bu durum, hangi tedbirin hangi koşullarda etkili olduğuna ilişkin sağlıklı veri üretilmesini güçleştirmektedir. Bu noktada çocuk mahkemelerinin kurumsal kapasitesi belirleyici bir rol oynamaktadır. Mahkemelerin bulunduğu illerde işleyiş büyük ölçüde oturmuş olsa da çocuk adaletinin gerektirdiği uzmanlık düzeyi; çocuk gelişimi, travma, sosyal çevre dinamikleri ve risk değerlendirme gibi alanlarda daha derinleşmiş bir ihtisası zorunlu kılmaktadır. Dava süresince çocuğun durumunun etkili biçimde izlenebilmesi için mahkeme bünyesinde uzman hukukçu, sosyal hizmet uzmanı ve psikologlardan oluşan ekiplerin yapılandırılması ve bu ekiplerin hâkimle iş birliği içinde sosyal inceleme raporları (SİR) dâhil olmak üzere süreci düzenli biçimde takip etmesi önem taşımaktadır. Bu tür bir yapı, koruyucu destekleyici tedbirlerin mümkün olan en erken aşamada devreye sokulmasını sağlayarak çocukların riskten uzaklaşmasını destekleyecek; erken müdahalenin güçlendirilmesi yoluyla hem suça sürüklenme

ihhtimalini hem de tekrar eden suç davranışlarını azaltacaktır.

Bu politika analizinde güvenlik tedbirleri ne salt koruyucu bir sosyal hizmet uygulaması ne de cezanın indirgenmiş bir biçimi olarak ele alınmaktadır. Güvenlik tedbirleri, mevcut hukuk sisteminde ceza niteliği taşımayan ve çocuğun korunmasını amaçlayan müdahaleler olarak uygulanmakta olup, bu yönüyle cezai yaptırımlardan farklı bir hukuki zemine sahiptir (Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 1967). Ancak çocuk adaletine özgü, amaçları ve sınırları açık biçimde tanımlanmış bir yaptırım olarak güvenlik tedbirleri kategorisinin mevzuatta yer almaması, onarıcı adalet yaklaşımının etkin biçimde hayata geçirilmesini engellemektedir. Bu nedenle güvenlik tedbirlerinin çocuklar bakımından ayrı ve özgün bir kategori olarak tanımlanması, çocuğun adalet sistemiyle kurduğu ilişkinin daha onarıcı ve işlevsel bir zemine oturmasını sağlayacaktır.

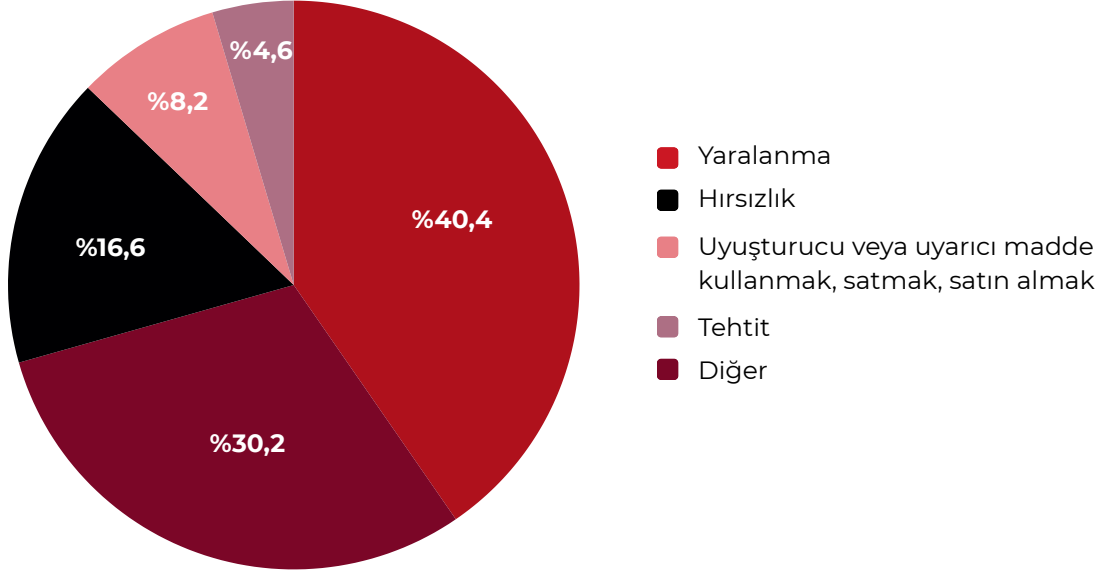
Güvenlik tedbirlerinin onarıcı bir yaklaşımla ele alınmasında günümüzün ihtiyaçlarına uygun şekilde çeşitlendirilmesi de önem taşımaktadır. Sosyal medya hesaplarının askıya alınması, internet kullanımının kısıtlanması gibi dijital tedbirlerin kanunda yer alması atılacak ilk adımlardan biri olabilir. Uluslararası uygulamalara bakıldığında, mahkemelerin çocuğun veya genç failin dijital erişimini bireysel bir güvenlik tedbiri olarak sınırladığı örnekler mevcuttur. Birleşik Krallık'ta Sexual Offences Act 2003 (SOA 2003) uyarınca verilen Sexual Harm Prevention Order (SHPO) kararları kapsamında, özellikle çevrimiçi istismar riski içeren dosyalarda internet erişiminin sınırlandırılması, internet özellikli cihaz bulundurmaktan men edilmesi veya sosyal medya kullanımının kısıtlanması gibi ayrıntılı yükümlülükler getirilebilmektedir (Crown Prosecution Service, 2021). Benzer şekilde Amerika Birleşik Devletleri'nde de mahkemelerin genç faillerin çevrimiçi faaliyetlerine yönelik sınırlamalar getirdiği görülmektedir. Örneğin *In re A.A.* davasında California Temyiz Mahkemesi, bir genç

failin sosyal medyada dava ile ilgili paylaşım yapmasını yasaklayan denetimli serbestlik koşulunu “dar, ölçülü ve amaca uygun” bularak onamış; böylece sosyal medya kullanımının mahkeme kararıyla sınırlandırılmasının meşru bir güvenlik tedbiri olarak uygulanabileceğini açık biçimde ortaya koymuştur (In re A.A., 2018). Bu örnekler, dijital erişim kısıtlamasının bireysel dava temelinde mahkeme kararıyla uygulanabilen bir güvenlik tedbiri olarak tasarlanabildiğini göstermektedir.

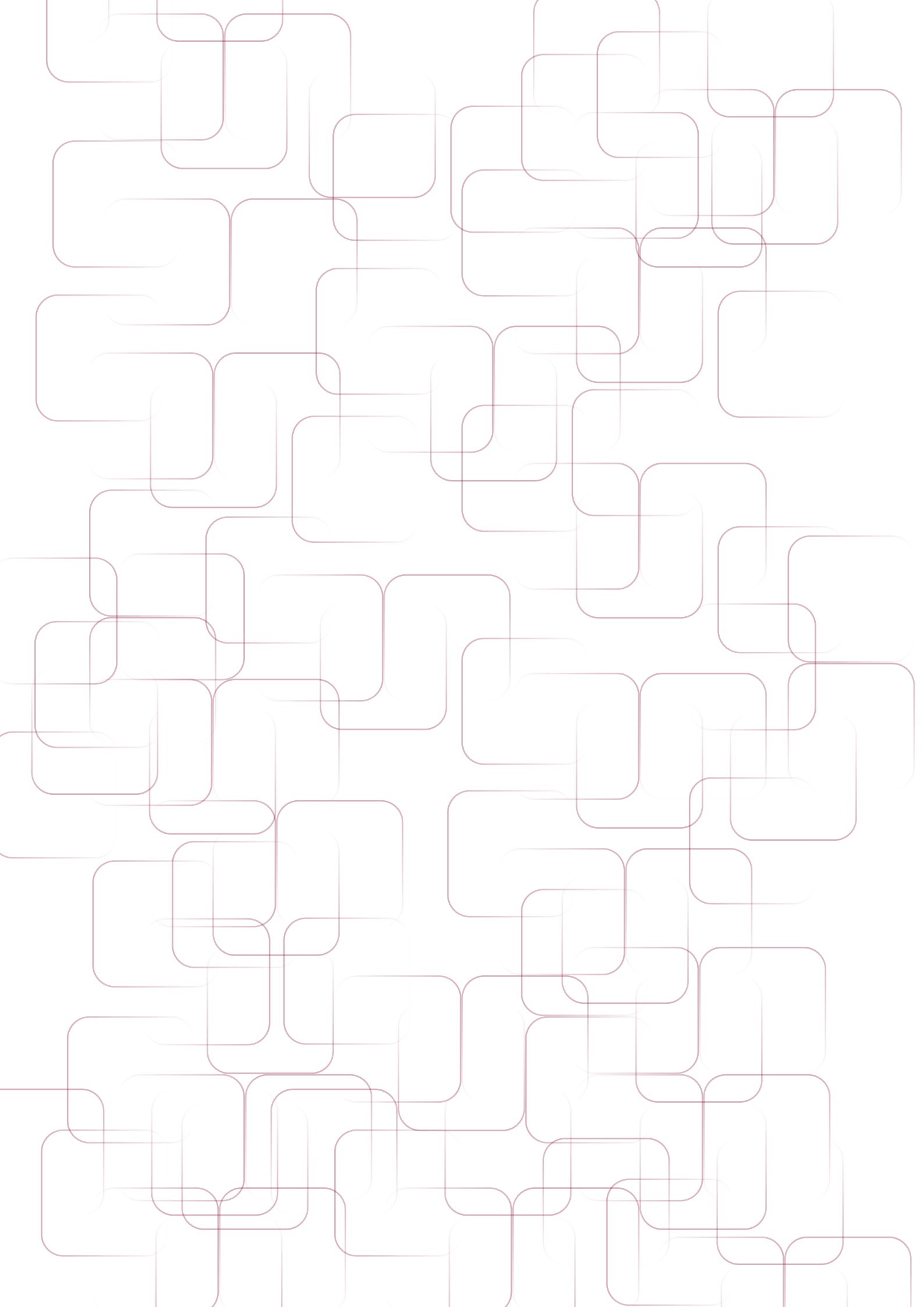
Ceza sorumluluğu olan çocuklar bakımından düşünüldüğünde ise hapis cezasına alternatif yaptırımların kanunda açıkça belirtilmesi ve hâkimin öncelikle bu yaptırımlara hükmetmesi önemlidir. Güvenlik birimlerine getirilen çocuklara isnat edilen suçlara ilişkin veriler incelendiğinde, vakaların yaklaşık %57'sinin yaralama veya hırsızlık suçlarından oluştuğu görülmektedir (Grafik 1). Mevcut uygulamada 16 yaşındaki bir çocuğun kasten yaralama suçunun basit hâlini işlemesi durumunda, kanunda öngörülen üst sınırdan ceza verilse dahi hükmedilecek hapis cezası 2 yıl olmaktadır. Sanığa verilen bu cezadan koşullu salıverilme süresi çıkarıldığında, infaz edilmesi gereken süre 1 yıl olarak hesaplanmaktadır. Sonuç cezanın 1 yıl veya daha az süreli olması hâlinde, çocuk denetimli serbestlikten yararlanmakta ve fiilen ceza infaz kurumunda kalmamaktadır. Bu durum, işlenen fiil karşılığında herhangi bir yaptırımın uygulanmadığı yönünde bir algı oluşmasına yol açmaktadır. Önerilen sistemde ise hapis cezası yerine çocuğa özgü bir yaptırıma hükmedilmesi ve bu yaptırımın etkin biçimde izlenmesi, yaptırımın ıslah amacına hizmet etmesini mümkün kılacaktır.

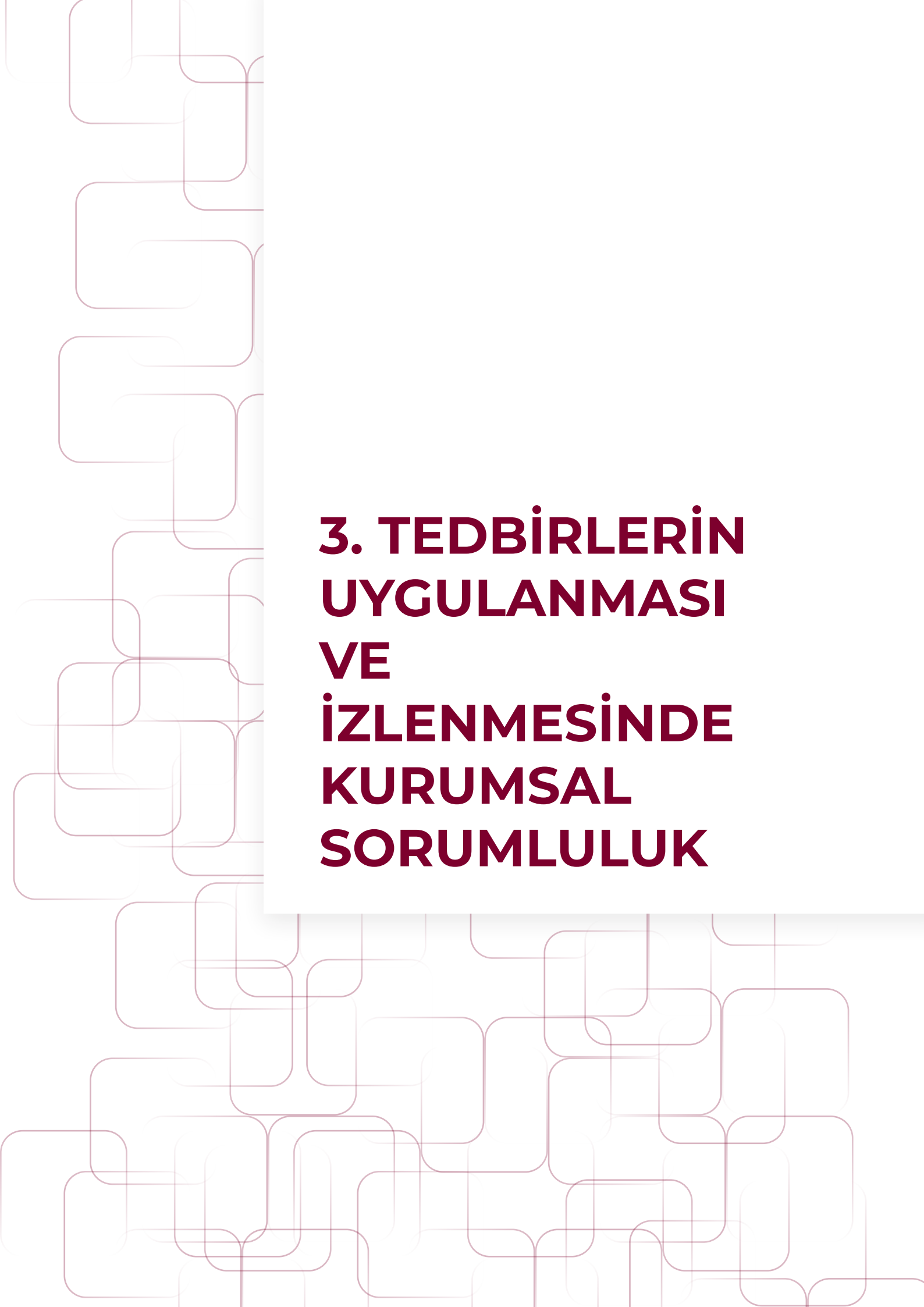
Dolayısıyla, çocuklara isnat edilen suçların büyük bölümü açısından hapis cezasından ziyade alternatif yaptırımların uygulanması onarıcı adalet bakımından daha işlevseldir. Alternatif yaptırımları önceleyen bu yaklaşım, sistemin hem çocuğun yararına hem de toplumsal faydaya daha uygun bir şekilde işlemesi açısından önem taşımaktadır.

Grafik 1. Türkiye’de Suça Sürüklenen Çocuklara İsnat Edilen Suç Türü, 2024

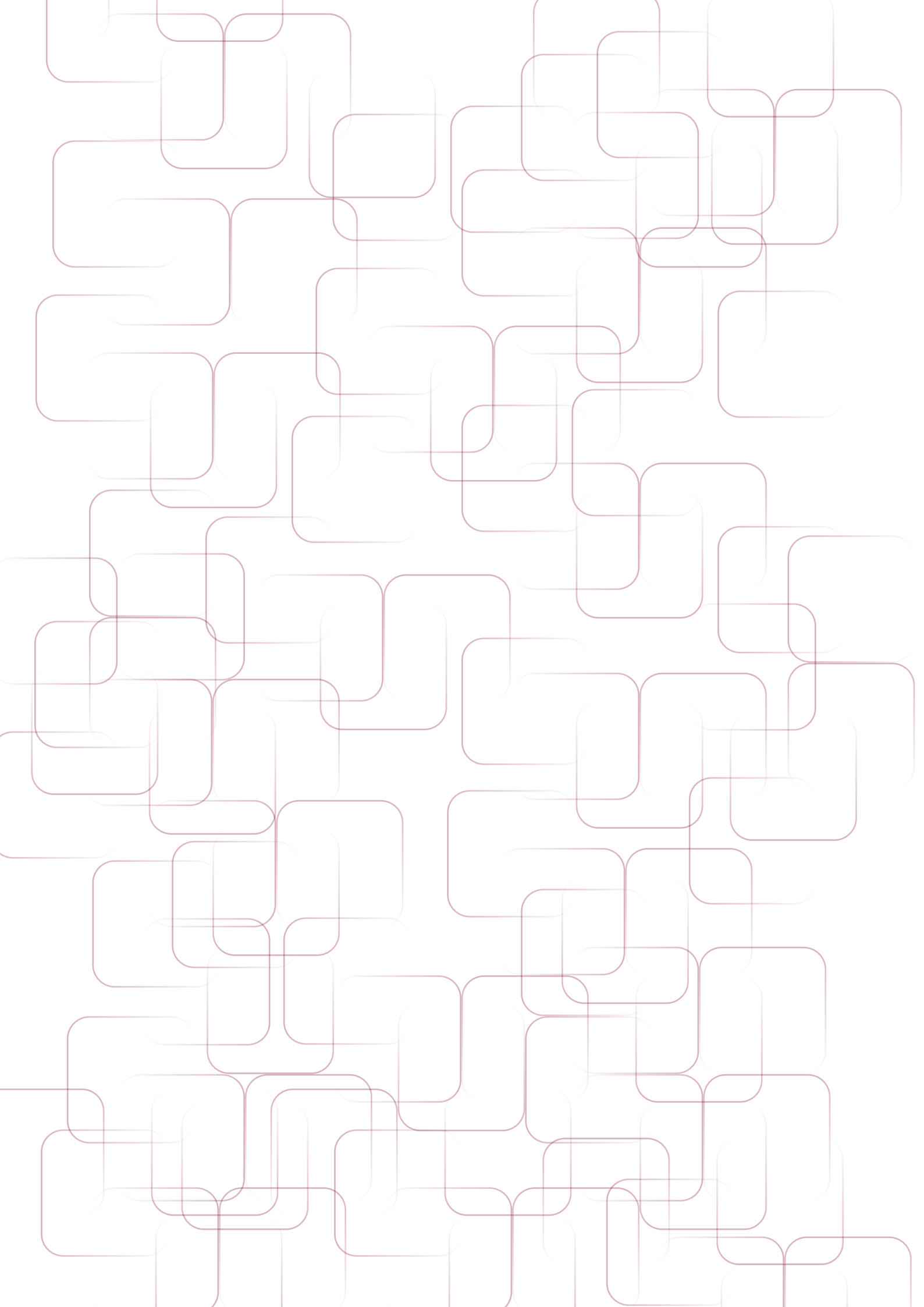

Kaynak: TÜİK 2025. *Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri, 2024*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2024-53989>

3. TEDBİRLERİN UYGULANMASI VE İZLENMESİNDE KURUMSAL SORUMLULUK

TEDBİRLERİN UYGULANMASI VE İZLENMESİNDE KURUMSAL SORUMLULUK

Tedbir kararlarının uygulanmasında karşılaşılan önemli güçlüklerden biri de izleme süreçlerindeki sorumluluk zincirinin yeterince belirgin olmamasıdır. İl koordinasyon kurullarının mevcut yapısı, kurumlar arası iletişim için bir zemin sunmakla birlikte, tedbir kararlarının düzenli takibi için müstakil bir kuruma ihtiyaç vardır.

Tedbirlerin icrasının ve takibinin adliye mekanizması içinde ve çocuk hâkimlerinin sorumluluğunda olması yoğun iş yükü gerçekliği karşısında işlevsel değildir. Bu sebeple tedbirlerin icrası bu işe özgülenmiş yetkili ve sorumlu müstakil bir kurum tarafından yerine getirilmelidir. Tedbir mahkemelerinin kurulması ve tedbirlerin icra ve takibinin bu mahkemelerce yapılması doğru bir uygulama olabilir. Ancak kısa vadede her şehirde tedbir mahkemeleri ihdas edilmesi ve ihtisaslaşmış personelin istihdam edilebilmesi mümkün görünmemektedir. Buna alternatif olarak adliye mekanizması dışında örneğin İçişleri Bakanlığı bünyesinde yer alacak bir Tedbir Müdürlüğü ihdas edilebilir.

Bu kurumda Adalet Bakanlığının yanı sıra Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı gibi ilgili kuruluşlarla iş birliği içerisinde çalışacak çocuk adaleti alanında ihtisaslaşmış uzman personelin istihdamı sağlanmalıdır. Tedbir Müdürlüğü çocuklara ilişkin mahkemelerce hükmedilmiş olan tedbirlerin hem icrasını hem de takibini yapmalıdır. Örneğin mahkemece bakım tedbirine hükmedilen bir çocuğun akıbeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca değil,

bu bakanlıkla iş birliği içerisinde çalışan uzmanların da bulunduğu Tedbir Müdürlüğü tarafından takip edilmelidir. Bu şekilde, örneğin on yıl süreyle izlenmesi gereken bir bakım tedbirine hükmedilmesi hâlinde, bu süre boyunca söz konusu tedbirden sorumlu ve yetkili birim kurumsal olarak baştan belirlenmiş olacak; görev ve sorumluluklarda süreklilik sağlanacak ve uygulamada ortaya çıkan belirsizlikler giderilecektir (Tablo 1.).

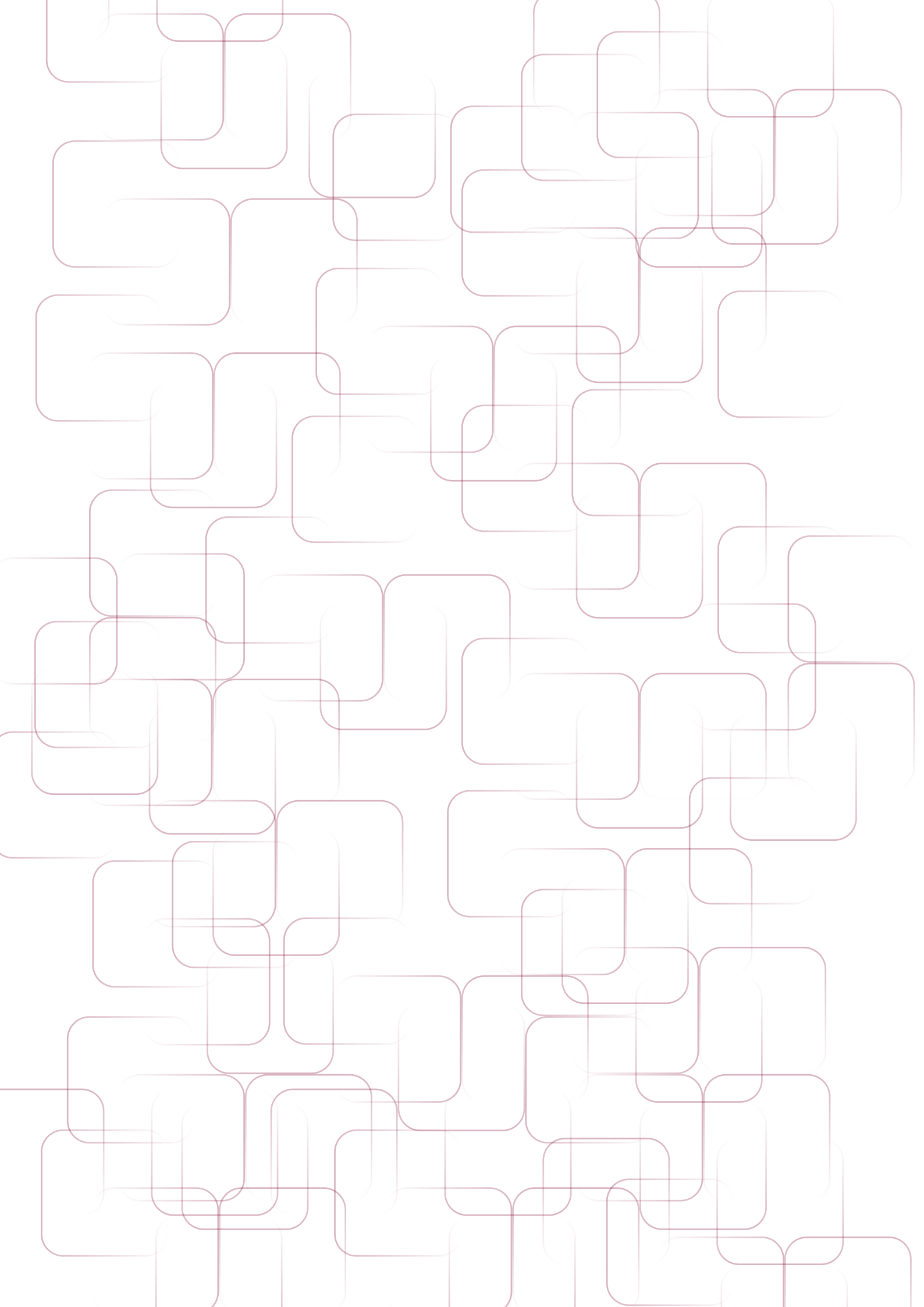
Tedbirlerin icra ve takibinin Tedbir Müdürlüğü tarafından yürütülmesi, mevcut uygulamada “korunma ihtiyacı altında” ya da “suça sürüklenmiş ancak ceza sorumluluğu olmayan” biçimindeki farklı nitelendirmeler nedeniyle ortaya çıkan sorumluluk karmaşasını ortadan kaldıracak ve uygulamada kurumsal bütünlüğü sağlayacaktır. Yani tek bir merkez; hangi tedbirin hangi kurum tarafından uygulanacağını belirleyecek, uygulamayı koordine edecek ve sonuçlarını izleyecektir. Böylece çocuğun hukuki statüsünden bağımsız olarak, ihtiyaca uygun koruyucu tedbirler aynı kurumsal çerçeve içinde yürütülebilecektir.

Mevcut tedbirlerin tek bir “koruyucu destekleyici tedbir” kategorisi altında toplanmasıyla, çocuklara özgü güvenlik tedbiri ortadan kalkmayacak; aksine, çocuklar açısından yaptırım niteliği taşıyan ve onarıcı adaleti önceleyen, açık bir kategori olarak yeniden tanımlanmasının önü açılacaktır. Böylece güvenlik tedbirleri koruyucu destekleyici tedbirlerle karıştırılmadan, çocuğun ve toplumun ihtiyacını karşılayacak bir yaptırım alanı olarak işlevsel hâle getirilebilecektir.

Tablo 1. Tedbir Müdürlüğünün Yetki ve Sorumluluk Alanları

GÖREVLER	Tedbir kararlarının takibi ve icrası	1. Tedbir kararının ilgili uygulayıcıya tebliğ edilmesi. 2. Uygulayıcının uygulama planının onaylanması. 3. Uygulamanın belirli periyotlarla denetlenmesi. 4. Tedbir uygulamalarının etkililiğinin ölçümü. 5. Denetim sonucunun mahkemeye raporlanması. 6. Uygulamada aksayan durumların tespiti ve ilgili sorumlunun belirlenmesi
	Tedbir kararlarına dair verilerin saklanması	1. Hangi tedbirin ne sıklıkta verildiği, uygulama başarısı, bölgesel dağılım gibi başlıklarda tedbirlere ilişkin verilerin saklanması. 2. Düzenli aralıklarla Valiliklere raporlama yapılması. 3. İl/ilçe bazlı anonimleştirilmiş verilerin gerekli sosyal müdahale programlarının geliştirilip uygulanabilmesi için İl Koordinasyon Kurulu ile paylaşılması.
İŞ BİRLİĞİ	Tedbir Müdürlüğü çocuklara özgü tedbirlerin takip ve icrası bakımından yetkili kurum olarak görev yapar.	1. İçişleri Bakanlığı 2. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 3. Millî Eğitim Bakanlığı 4. Sağlık Bakanlığı 5. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 6. Gençlik ve Spor Bakanlığı 7. BTK
ÇALIŞMA USULÜ		1. Tedbir uygulamaları aylık olarak takip edilir. 2. İl müdürlükleri yıllık periyotlarla Valiliklere raporlama yapar. 3. Tedbir kararının uygulanamaması durumunda ilgili mahkemeye bildirir. 4. Tedbir kararı verilen çocuğun duruşmalarında tedbir izleme raporu mahkemeye sunulur. Gerek görülürse mahkeme sorumlu uzmanı duruşma esnasında dinler.

4. ÇOCUKLARA ÖZGÜ YAPTIRIM VE MÜDAHALE ÇERÇEVESİ

ÇOCUKLARA ÖZGÜ YAPTIRIM VE MÜDAHALE ÇERÇEVESİ

Uluslararası uygulamalar, çocuklara yönelik yaptırımların yetişkinlere uygulanan cezalardan türetilmiş mekanizmalar olarak değil; çocuklara özgü amaçlar, rehabilitasyon hedefleri ve davranış değişikliğini esas alan programlar çerçevesinde tasarlandığını göstermektedir (Özel, 2022). Örneğin Fransa’da 13-17 yaş arası çocuklar için eğitici güvenlik tedbirleri öncelikli yaptırım olarak öngörülmüştür. Hapis cezası son aşamada uygulanmaktadır. İtalya’da ise hâkim daha faydalı olacağını öngördüğü takdirde uzlaşmayı öncelikli yöntem olarak benimseyebilmektedir. Hollanda uluslararası örnekler açısından çocuğun suçu işlediği şüphesi olduğu andan itibaren çeşitli uygulamalarla yargılanmadan önce sistem dışına çıkarılabilmesine olanak taşıyan bir müdahale yöntemi uygulamaktadır (Yenisey, 2007). Bu nedenle Türk Ceza Kanunu’nun 31. maddesinde benimsenen, yetişkin cezasının yalnızca yaşa bağlı olarak indirildiği yaklaşımın ötesine geçilerek, çocuklar için ayrı ve özgün bir yargılama usulü ile yaptırım çerçevesinin tanımlanması gerekmektedir. Ayrıca mevcut yapıda, SİR’in soruşturma aşamasında tüm çocuklar bakımından zorunlu olmaması, çocuğun bireysel durumuna uygun tedbir veya yaptırıma zamanında hükmedilmesini güçleştirmektedir.

Özellikle ceza sorumluluğu bulunmayan 0-12 yaş grubu çocuklar bakımından cezai yaptırım uygulanmadığı için hangi müdahale mekanizmalarının devreye gireceğine ilişkin açık ve bağlayıcı bir çerçevenin bulunmaması, suça etkili bir karşılık verilemediği algısını güçlendirmekte ve çocuğun ihtiyaç duyduğu destek mekanizmalarına erişimini sınırlamaktadır. İngiltere’de 10 yaş altı çocukların ceza sorumluluğu olmadığı için ceza yargılaması yapılamamakta fakat suça ilişkin çeşitli tedbirler uygulanmaktadır.

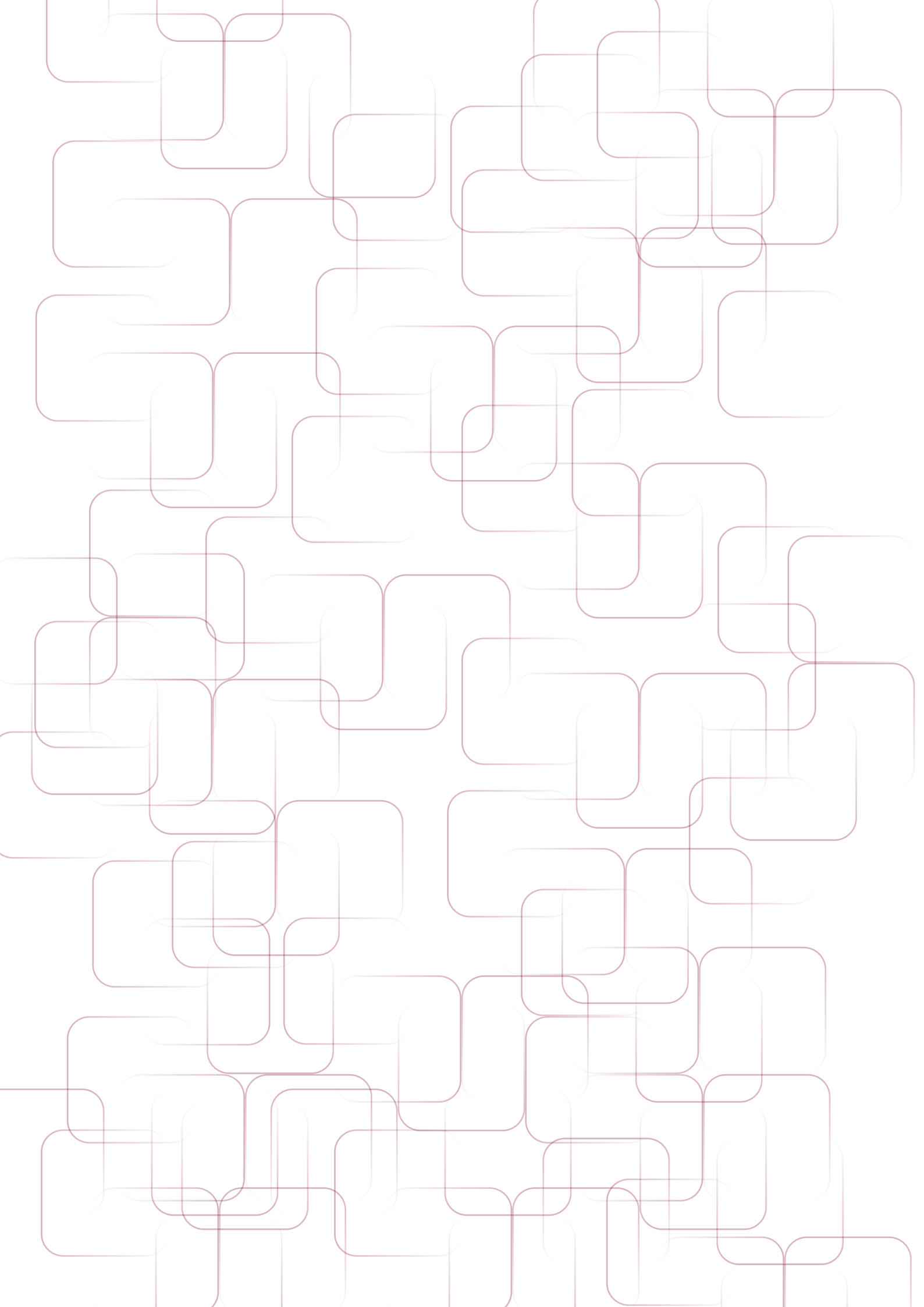
Buradaki uygulanan tedbirler belirli zamanlarda sokağa çıkma yasağı (curfew) veya aileye ve çocuğa uygulanan denetim ve gözetim tedbirleri (child safety order) olabilir. Bununla birlikte çocuğun suç tekrarı olması durumunda bakım tedbiri veya aileye çeşitli yaptırımlar uygulanabilmektedir (UK Government t.y.). Buradaki temel sorun, ceza ehliyeti tartışmasının kendisinden ziyade, erken dönemde ihtiyaç temelli müdahale kanallarının çocuk yararını gözeten biçimde yeterince işletilememesidir. Bu nedenle söz konusu yapının yeniden ele alınması önem taşımaktadır.

Son olarak, hâlihazırda sistemde yer alan ancak çocuklara özgü uygulama usulleri yeterince netleştirilmemiş bazı kurumların - hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kamu davasının açılmasının ertelenmesi, ön ödeme ve uzlaştırma gibi- çocuk adalet sistemine özgü biçimde yeniden yapılandırılması önemlidir (Kaya, 2021). Buna ek olarak hapis cezasına alternatif yaptırımların belirlenmesi ve mahkeme tarafından öncelikle bu yaptırımlara hükmedilmesi; ancak bu yaptırımların uygulanamayacağı veya uygulansa dahi sonuç alınamayacağının önceden anlaşılması durumunda hapis cezasına hükmedilmesi esas olmalıdır.

Bu diversiyon mekanizmaları, uygun biçimde tasarlandığında, çocuğun adalet süreciyle temasını sınırlayan ve davranış değişikliğini destekleyen etkili araçlar hâline gelebilir. Ancak bunun için, karar verilen süreçlerin koruyucu destekleyici tedbirlerle ilişkilendirilmesi, çocuğun ve ailenin yükümlülükler konusunda açık biçimde bilgilendirilmesi ve düzenli izleme mekanizmalarıyla desteklenmesi gerekmektedir. Örneğin çocuk savcılarının

kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verirken, bu sürecin çocuğun ihtiyaçlarına uygun tedbirler ve izleme politikalarıyla desteklenebileceğine dair kurumsal güvene sahip olması, bu yöntemi kullanmasını kolaylaştıracak ve çocukların yargılama sürecine girmeden topluma kazandırılmasını mümkün kılacaktır. Bu yaklaşım, hem mahkemelerin iş yükünü azaltacak hem de çocuk adalet sisteminin onarıcı niteliğini güçlendirecektir.

SONUÇ

SONUÇ

Bu politika analizinde önerilen bütüncül ve aşamalı müdahale yaklaşımı, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun amaç ve ilkeleriyle uyumlu biçimde uygulanmasını; uygulamanın öngörülebilir, izlenebilir ve çocuğun üstün yararını esas alan bir işleyişe kavuşturulmasını hedeflemektedir. Çocuk adalet sistemi, doğası gereği yalnızca hukuki değil; aynı zamanda sosyal, psikolojik ve pedagojik boyutları olan çok katmanlı bir yapı arz etmektedir. Bu nedenle çocuklarla ilgili koruma, destek ve güvenlik tedbirlerinin, birbirinden kopuk ve reaktif uygulamalar yerine, açık biçimde tanımlanmış ve kademelendirilmiş bir müdahale sistemi içinde ele alınması zorunludur.

Bugün itibarıyla sahada görev yapan adli, idari ve sosyal hizmet birimlerinde önemli bir tecrübe ve emek birikimi bulunmakla birlikte, mevzuattaki yoruma açık hükümler, uygulamada birliğin sağlanamaması ve kurumsal uzmanlaşma ile sistematik izleme mekanizmalarının yetersizliği, çocuk koruma sisteminin etkililiğini sınırlamaktadır. Özellikle koruyucu ve destekleyici tedbirlerin hangi koşullarda, hangi öncelik sırasıyla ve hangi süreyle uygulanacağına ilişkin belirsizlikler, müdahalelerin gecikmesine ya da çocuğun gerçek ihtiyaçlarıyla uyumsuz biçimde devreye girmesine yol açabilmektedir.

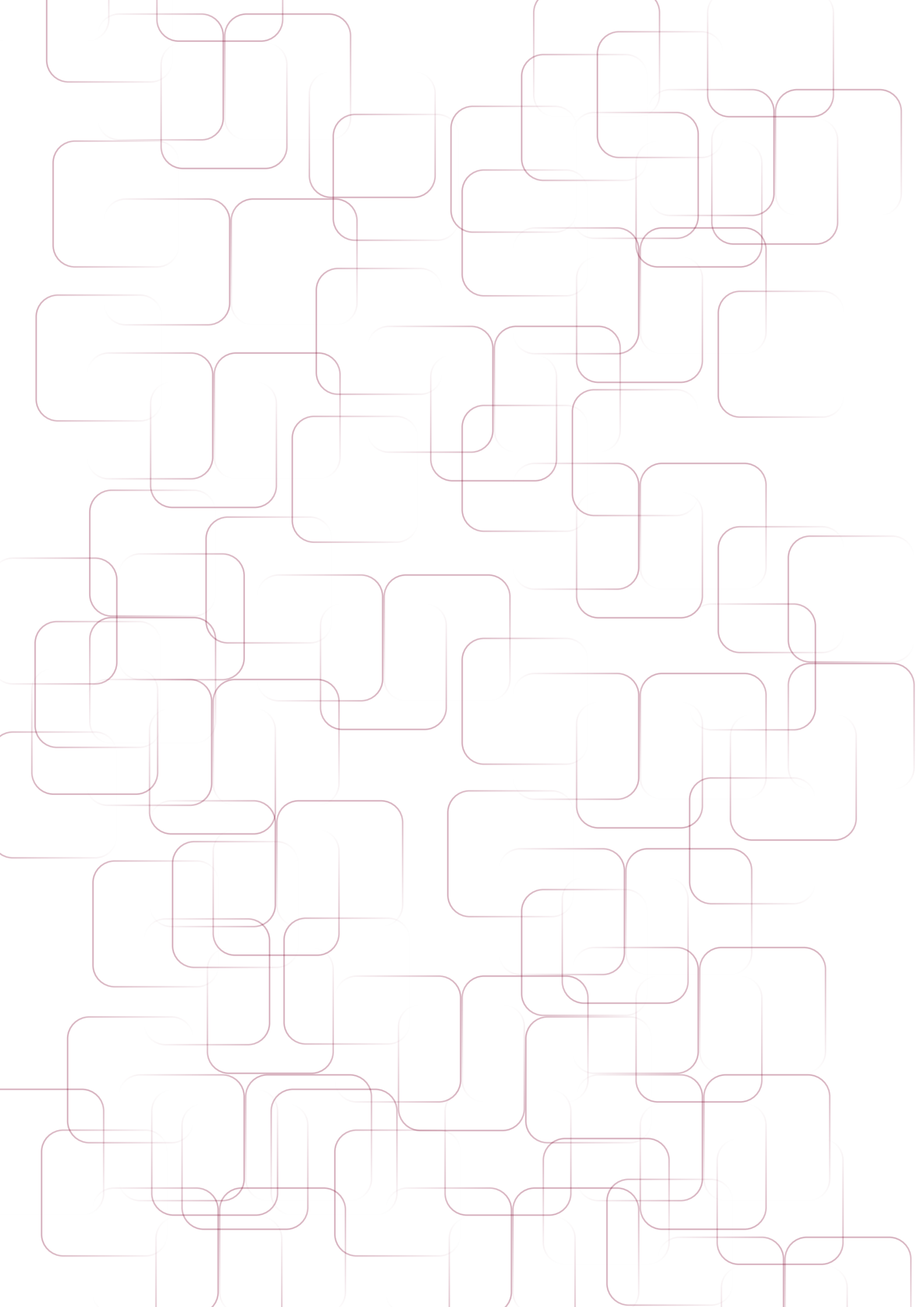
Benzer şekilde, güvenlik tedbirlerinin uygulanmasında da amaç ve araç arasındaki ilişkinin yeterince netleşmemesi, bu tedbirlerin rehabilite edici ve yönlendirici niteliğini zayıflatmaktadır. Oysa Çocuk Koruma Kanunu'nun temel yaklaşımı, güvenlik tedbirlerini dahi çocuğun topluma yeniden kazandırılması hedefiyle sınırlı ve ölçülü bir çerçevede ele almayı gerektirmektedir. Bu çerçevenin uygulamada güçlendirilmemesi,

çocukların sistemle temas süresinin uzamasına ve ikincil mağduriyet risklerinin artmasına neden olmaktadır.

Ceza ehliyeti bulunan çocuklar bakımından ise hapis cezasına alternatif yaptırımların sınırlılığı, çocuk adalet sisteminde onarıcı ve rehabilite edici yaklaşımların benimsenmesini zorlaştıran önemli bir yapısal sorun olarak öne çıkmaktadır. Denetimli serbestlik, eğitim ve danışmanlık temelli programlar, topluma yararlı faaliyetler ve bireyselleştirilmiş izleme planları gibi araçların yeterince çeşitlendirilmemesi, cezalandırıcı reflekslerin baskın hâle gelmesine zemin hazırlamaktadır. Bu durum, çocukların yeniden suçla temas etme riskini azaltmak yerine artırabilmektedir.

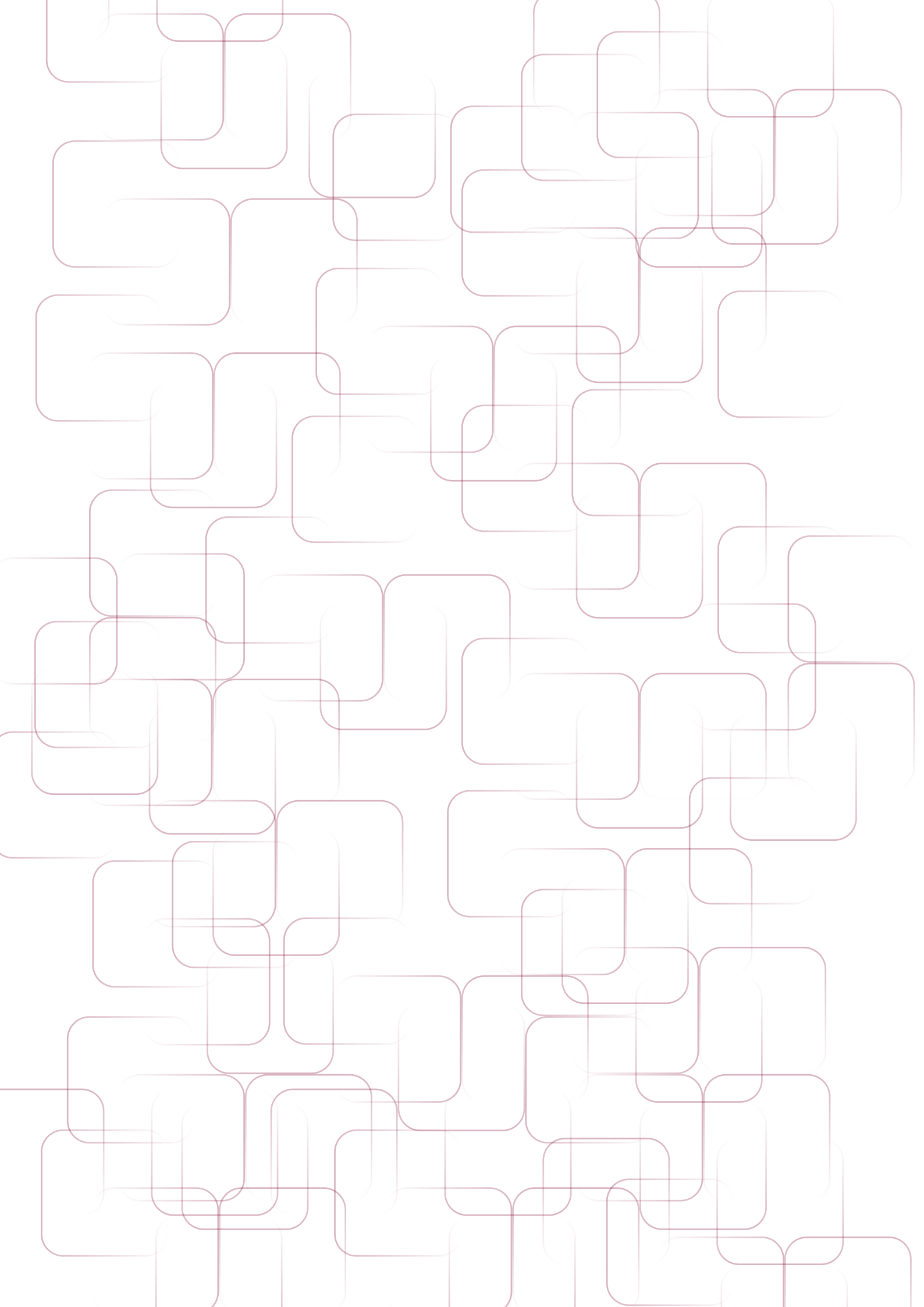
Oysa mevzuatın açık ve tutarlı biçimde uygulanması, çocuk adalet alanında görev yapan aktörlerin uzmanlaşmasının güçlendirilmesi, düzenli ve şeffaf izleme-değerlendirme mekanizmalarının kurulması ve kurumlar arası etkin koordinasyonun sağlanması, aşamalı bir müdahale modelinin hayata geçirilmesini mümkün kılacaktır. Böyle bir model, çocukların adli ve idari sistemlerle temasını asgari düzeyde tutmayı; temasın kaçınılmaz olduğu hâllerde ise sürecin onarıcı, yönlendirici ve çocuğun rehabilitasyonunu önceleyen bir anlayışla yürütülmesini sağlayacaktır.

Sonuç olarak, çocuk koruma ve çocuk adalet sisteminde etkili ve sürdürülebilir bir dönüşüm, yalnızca normatif düzenlemelerle değil; bu düzenlemelerin sahada öngörülebilir, ölçülebilir ve hesap verebilir biçimde uygulanmasıyla mümkün olacaktır. Bu politika analizinde önerilen aşamalı ve bütüncül yaklaşım, söz konusu dönüşüm için güçlü bir hukuki ve kurumsal zemin sunmaktadır.

POLİTİKA ÖNERİLERİ

POLİTİKA ÖNERİLERİ

Çocuk Koruma Kanunu ve İlgili Kanunlara İlişkin Düzenleme Önerileri	İlgili Kurumlar
Çocuk adalet sisteminde yapılacak düzenlemeler, diversiyon uygulamalarını devreye sokan ve çocuğun adalet sistemiyle temasını en aza indirmeyi hedefleyen aşamalı bir müdahale yaklaşımı esas alınarak tasarlanmalıdır.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Çocuk Koruma Kanunu'nda yapılacak her türlü değişiklik Türk Ceza Kanunu, Ceza İnfaz Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, İnternet Kanunu gibi ilişkili kanunlar ile eşgüdümlü olarak gerçekleştirilmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı İçişleri Bakanlığı Siber Güvenlik Başkanlığı BTK
Çocuklara ilişkin soruşturma ve kovuşturma süreçleri, yetişkin ceza yargılamasından ayrıştırılarak çocuğun gelişimsel özelliklerini, korunma ihtiyacını ve faydasını esas alan çocuklara özgü bir yargılama usulü çerçevesinde yeniden düzenlenmelidir. Bu kapsamda Türk Ceza Kanunu'nun 31. maddesi başta olmak üzere çocuklara ilişkin ceza hükümleri gözden geçirilerek çocuklar için ayrı ve özgün bir yaptırım çerçevesi oluşturulmalıdır.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
On iki yaş öncesi çocuklar için ceza ehliyeti tartışmasından bağımsız olarak, erken dönemde ihtiyaç temelli müdahaleleri mümkün kılan özel bir planlama ve tedbir rejimi geliştirilmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Koruyucu ve destekleyici tedbirler ile güvenlik tedbirleri, amaçları, kapsamaları ve hukuki nitelikleri bakımından açık biçimde ayrıştırılmalıdır.	TBMM Adalet Bakanlığı

■ Koruyucu ve destekleyici tedbirler suç işlesin veya işlemesin her çocuğun ihtiyacına göre devreye girmeli, hem önleyici hem de iyileştirici bir düzlemde ele alınmalıdır. Bu tedbirlerin uygulanmasına, takibine ve etki ölçümüne ilişkin açık ve bağlayıcı mevzuat hükümleri oluşturulmalıdır.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İçişleri Bakanlığı Gençlik ve Spor Bakanlığı Sağlık Bakanlığı
■ Hâlihazırda tedbir kararlarının hâkimler için oluşturduğu iş yükü sebebiyle davalar hedeflenen sürede sonuçlandırılmamaktadır. Bunun önüne geçmek amacıyla tedbirlerin icra ve takibinden sorumlu olmak üzere Valilikler bünyesinde Tedbir Müdürlüğü kurulmalıdır.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
■ Güvenlik tedbirleri çocuklara özgü, rehabilitasyon ve davranış değişikliğini esas alan bağımsız bir yaptırım olarak yeniden tanımlanmalı ve çeşitlendirilmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
■ Hâkim çocuğa isnad edilen suça ve çocuğun SİR ile belirlenen durumuna bağlı olarak hangi güvenlik tedbirinin uygulanacağına karar vermelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
■ Güvenlik tedbirleri; belirli saatlerde sokağa çıkma kısıtlaması, belirli kişilerle görüşmenin sınırlandırılması, kamu hizmeti yükümlülüğü veya rehabilitasyon programlarına katılım zorunluluğu gibi kapsamı ve sınırları açıkça tanımlanmış uygulamalardan oluşmalıdır.	TBMM Adalet Bakanlığı
■ Tedbire uyulmaması hâlinde, hangi koşullarda ve hangi aşamada hapis cezasına hükmedileceği mevzuatta açık bir şekilde düzenlenmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı
■ Koruyucu destekleyici ve güvenlik tedbirlerinin uygulanmasında kamu görevlilerine ilişkin sorumluluk ve yaptırım mekanizmaları düzenlenmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

■ Tedbirlerin etkin biçimde uygulanabilmesi için ailelere belirli yükümlülükler getirilmeli; bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi hâlinde ise tedbiren eşya müsadereci veya para cezası gibi yaptırımlar öngörülmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İçişleri Bakanlığı
■ Çocukların gelişimsel özelliklerine aykırı içeriklere maruziyetini önlemek amacıyla, dijital ve geleneksel medya şirketlerine içerik denetimi ve bildirim yükümlülüğü getirilmeli; bu alandaki mevcut yaptırımların uygulanabilirliği ve işlevselliği güçlendirilmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı İçişleri Bakanlığı BTK RTÜK
■ Sosyal medya hesaplarının askıya alınması, internet kullanımının kısıtlanması gibi dijital güvenliğe ilişkin tedbirler ihdas edilmeli; Çocuk Koruma Kanunu'nun genel tedbirler bölümünde düzenlenmelidir. Bu düzenleme sınırlamaların uygulanabilirliğini mümkün kılacak şekilde yapılmalıdır.	TBMM Adalet Bakanlığı İçişleri Bakanlığı
■ Sosyal medya, dijital platformlar ve geleneksel medya için çocukları şiddete yönelten içeriklere karşı etkili ve uygulanabilir yaptırım mekanizmaları geliştirilmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı İçişleri Bakanlığı BTK RTÜK
■ Eğitim, danışmanlık ve sağlık tedbirlerini uygulayacak kişiler için uzmanlık ve akreditasyon şartları getirilmelidir. Tedbiri uygulayacak kişiler akredite olmuş kişilerin havuzundan seçilmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı Sağlık Bakanlığı Üniversiteler

■ İnternet Kanunu yeni teknolojik gelişmeleri de kapsayacak ve dijital platformların çocukları koruyucu rol üstlenmesini sağlayacak şekilde güncellenmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı İçişleri Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı BTK RTÜK
■ Hâlihazırda hukuk sisteminin bir parçası olan uzlaştırma, hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kamu davasının açılmasının ertelenmesi, kovuşturmayla yer olmadığına dair karar gibi diversiyon uygulamalarının çocuk yargılamalarında çocuklara özgü bir yöntemle uygulanmasına dair mevzuat düzenlemeleri yapılmalıdır.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
■ Hakkında hapis cezasına hükmedilen çocukların cezaevi veya eğitimevinde kaldıkları süre boyunca karşılaştıkları uygulamalar ve fiziksel koşullar, infaz sonrasında topluma yeniden uyumlarını destekleyecek biçimde düzenlenmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

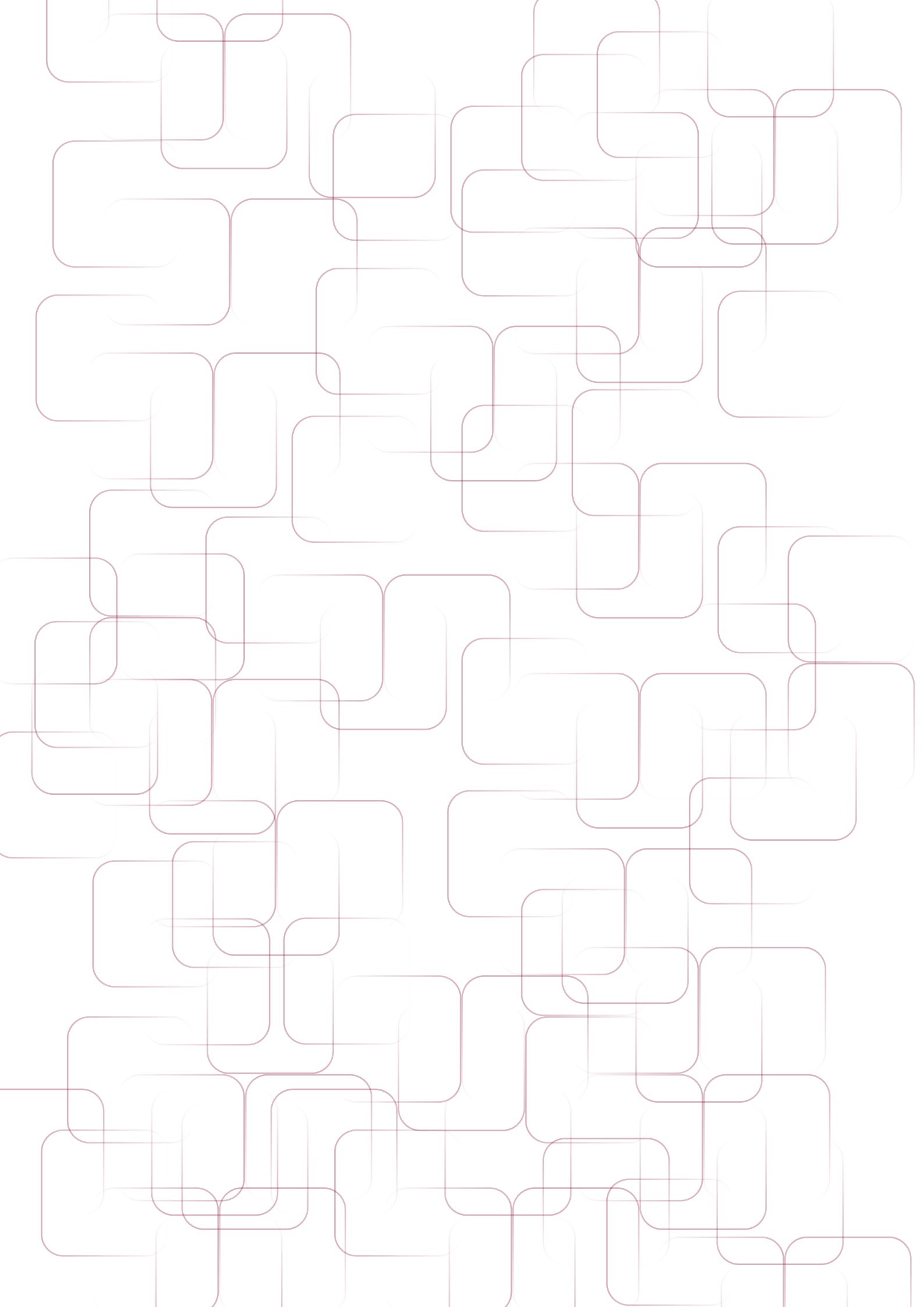
Uygulama, İzleme ve Değerlendirme Mekanizmalarına İlişkin Öneriler	İlgili Kurumlar
■ Mahkemeler bünyesinde kalıcı kadro ile uzman hukukçu, sosyal hizmet uzmanı ve psikologlardan oluşan multidisipliner ekipler oluşturulmalı; dava süresince çocukların takibi bu ekipler tarafından mahkemeye atanan hâkimle iş birliği içinde yürütülmelidir.	Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
■ Tedbir kararlarının takibi için ilgili kurumlar arası veri paylaşımı zorunlu hâle getirilmeli; bilgi paylaşımına ilişkin usul ve sınırlar ikincil mevzuatta ayrıntılı biçimde düzenlenmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İçişleri Bakanlığı Gençlik ve Spor Bakanlığı Sağlık Bakanlığı
■ Tedbir kararlarının etkisinin izlenmesi için il koordinasyon kurullarına bağlı periyodik raporlama yükümlülüğü açıkça düzenlenmiş bir komisyon oluşturulmalıdır. Bu raporlamalar sonucu elde edilen veriler ışığında sosyal rehabilitasyon programları geliştirilmelidir.	İçişleri Bakanlığı Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı Gençlik ve Spor Bakanlığı
■ Çocuk hakkında verilen tedbir kararı Tedbir Müdürlüğüne ilgili kurum yönetimi ile paylaşılmalı ve icrası takip edilmelidir. (Örneğin eğitim tedbiri verilen çocuk ile ilgili okul müdürü ve rehberlik öğretmeni bilgilendirilmeli; tedbir süresi boyunca periyodik olarak Tedbir Müdürlüğü tarafından takip edilmelidir).	İçişleri Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı Sağlık Bakanlığı Gençlik ve Spor Bakanlığı BTK

■ Koruyucu destekleyici ve güvenlik tedbirlerine hükmedilebilmesi için gerekli olan SİR çocuğun dâhil olduğu her dosya için zorunlu tutulmalı, kovuşturma aşaması beklenmeden soruşturma aşamasında alınmalıdır.	Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
■ SİR, çocuğun fiziksel, duygusal ve bilişsel özelliklerini bütüncül biçimde ele alacak nitelikte hazırlanmalıdır. Raporların niteliğini artırmak amacıyla rehberler ve eğitim programları oluşturulmalıdır. SİR hazırlayan uzmanlar için adliye içerisinde görüşme odaları tahsis edilmeli ve ev ziyareti için teknik destek sağlanmalıdır.	Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
■ Çocuk hâkimleri, savcılar, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, çocuk psikiyatristleri ve kolluk birimleri için çocuk adaleti alanında uzmanlaşmaya yönelik düzenli ve zorunlu eğitim programları uygulanmalıdır.	Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İçişleri Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı Üniversiteler
■ Tedbir kararlarının uygulanabilmesi için yeterli mali kaynak, hizmet altyapısı ve saha kapasitesi sağlanmalıdır.	Hazine ve Maliye Bakanlığı Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İçişleri Bakanlığı Gençlik ve Spor Bakanlığı Sağlık Bakanlığı
■ Tedbir Müdürlüğü tedbirlerin icrası ile ilgili düzenli olarak veri toplamalı ve tedbirleri işlevsellik ve uygulanabilirlik açısından değerlendirmelidir. Bu değerlendirmeler ışığında İçişleri Bakanlığı ve ilgili Bakanlıklarca düzenlemeler yapılmalıdır.	İçişleri Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İçişleri Bakanlığı Millî Eğitim Bakanlığı
■ Tedbiri uygulayacak kişinin uygulama planı Tedbir Müdürlüğüne onaylanmalı ve takip edilmelidir.	İçişleri Bakanlığı

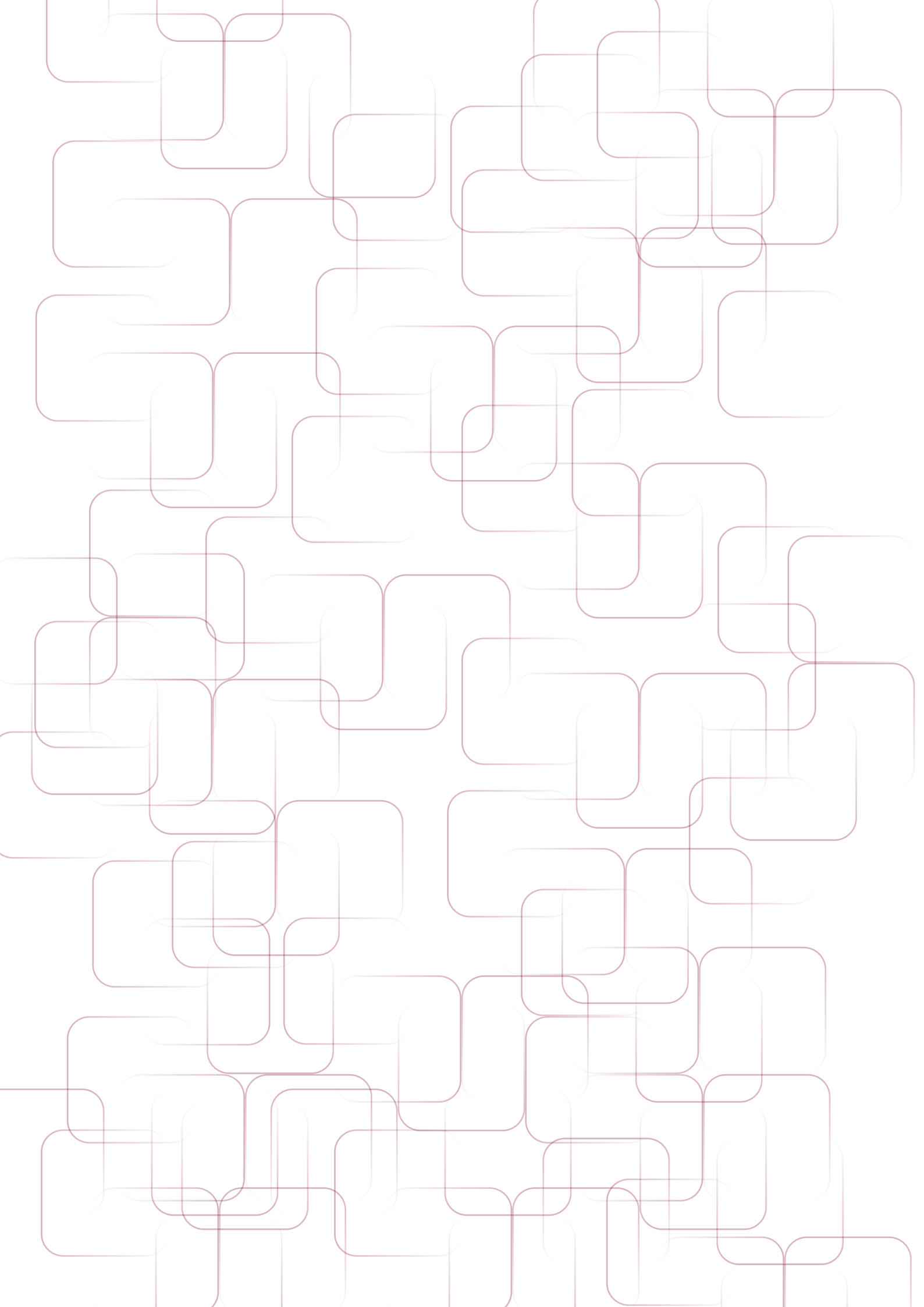
Mevzuatı Tamamlayıcı Sosyal ve Önleyici Politika Önerileri	İlgili Kurumlar
■ Ailelere yönelik rehberlik, destek ve bilinçlendirme programları yaygınlaştırılmalı ve ölçme değerlendirme süreçleriyle etkililiği izlenmelidir. Risk altındaki çocuklar için Tedbir Müdürlüğü'nün sunduğu veriler ışığında özel sosyal destek modelleri geliştirilmelidir.	Eğitim Kurumları (MEB) Aile Hekimlikleri (Sağlık Bakanlığı) Yerel Yönetimler Sivil Toplum Kuruluşları Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
■ Çocukların eğitim kurumları öncülüğünde spor, sanat, gönüllülük ve doğa temelli faaliyetlere düzenli katılımını sağlayacak yapılar oluşturulmalı; bu faaliyetler izlenebilir, belgelendirilebilir ve gelişimi destekleyen bir çerçevede yürütülmelidir.	Eğitim Kurumları (MEB) Gençlik Merkezleri ve Kamplar (Gençlik ve Spor Bakanlığı) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Yerel Yönetimler Spor Kulüpleri Sivil Toplum Kuruluşları
■ Çocukların fiziksel ve psikolojik iyi oluşunu desteklemek amacıyla beslenme, uyku ve hareket temelli önleyici programlar ailelerle iş birliği içinde yaygınlaştırılmalıdır.	Eğitim Kurumları (MEB) Aile Hekimlikleri (Sağlık Bakanlığı) Yerel Yönetimler Sivil Toplum Kuruluşları
■ Çocukların doğayla ilişkisini güçlendirecek izcilik, tabiat okulları ve açık alan sporları gibi etkinlikler eğitim ve sosyal destek sistemlerinin kalıcı bir parçası hâline getirilmelidir.	Eğitim Kurumları (MEB) Okul Kulüpleri (MEB) Gençlik Merkezleri ve Kampları (Gençlik ve Spor Bakanlığı)
■ Çocukların kendilerini sağlıklı biçimde ifade edebilmelerini, duygularını düzenleyebilmelerini ve çatışmaları yapıcı yollarla çözebilmelerini destekleyen okuma, müzakere ve sosyal etkileşim temelli çalışmalar eğitimin bir parçası hâline getirilmelidir.	Eğitim Kurumları (MEB) Okul Kulüpleri (MEB) Yerel Yönetimler Sivil Toplum Kuruluşları

■ Geleneksel ve dijital medyada çocuk izleyici saatlerinde yayımlanan içerikler için çocuğun yararını gözeterek içerik standartları açık biçimde düzenlenmelidir.	TBMM Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı BTK RTÜK
■ Dijital platformlar da dâhil olmak üzere medyada çocuklarla ilgili haberlerin uzun, ayrıntılı ve kişilik haklarını ihlal edecek biçimde sunulması önlenmelidir. Çocuklarla ilgili davalarda basın sınırlamaları, hâkimlerin bağımsız ve sağlıklı karar verebilmelerini destekleyecek biçimde düzenlenmelidir.	TBMM Adalet Bakanlığı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı BTK RTÜK

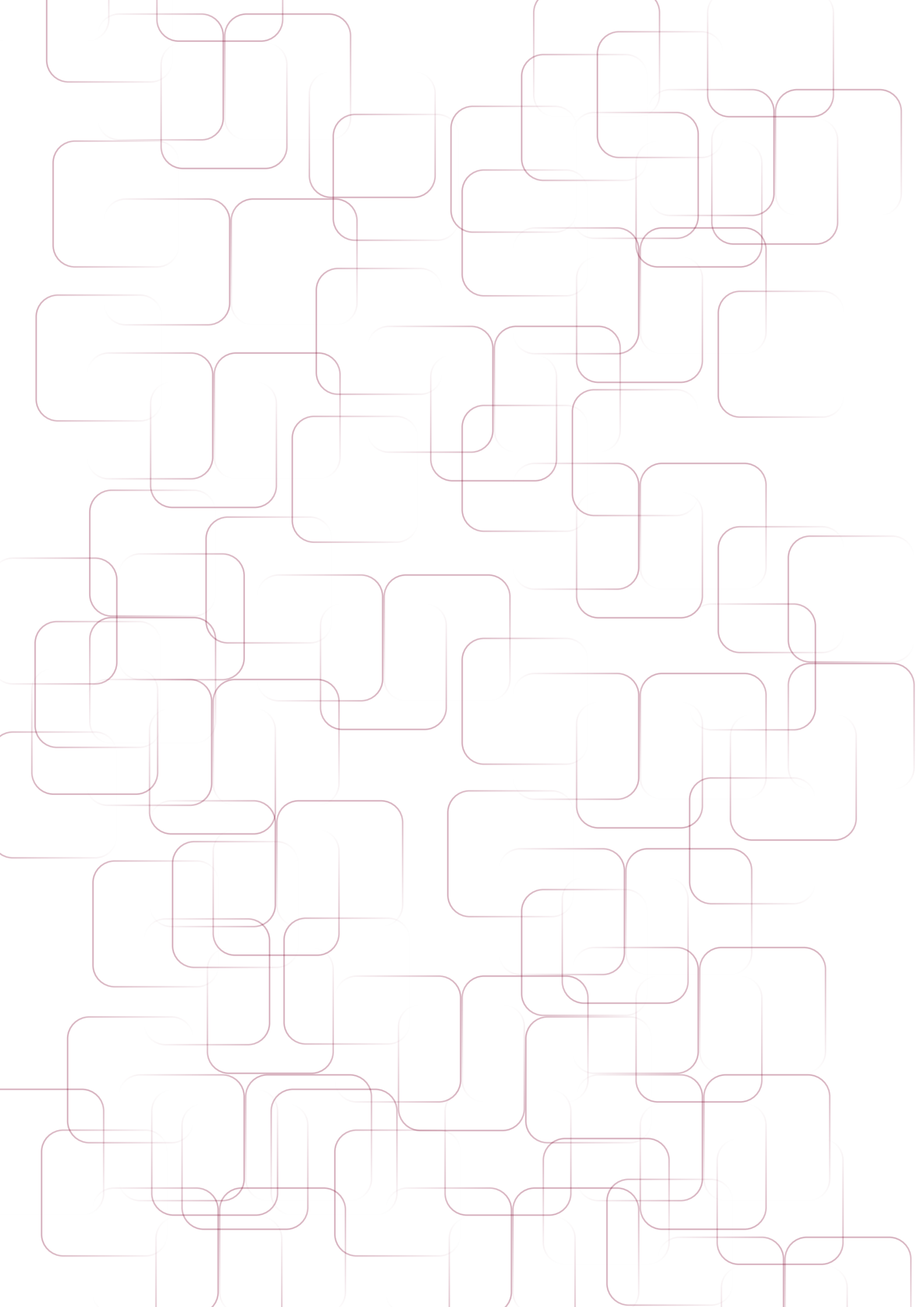
KAYNAKÇA

- Crown Prosecution Service. (2021). Rape and sexual offences: Chapter 15 – Sexual harm prevention orders (SHPOs). <https://www.cps.gov.uk/prosecution-guidance/rape-and-sexual-offences-chapter-15-sexual-harm-prevention-orders-shpos?>
- In re A.A. (2018). Court of Appeal of California, Second Appellate District, Division Six, No. B289821. <https://law.justia.com/cases/california/court-of-appeal/2018/b289821/>
- Kaya, S. M. (2021). Uygulamada Çocuk Yargılaması: İstanbul Anadolu Adliyesi Çocuk Mahkemelerinde Dosya İncelemesi. On İki Levha Yayıncılık
- Koçoğlu, G., & Kaynar, S. (2022). *Çocuk koruma kanunu*. Türkiye Adalet Akademisi Yayınları. <https://yayin.taa.gov.tr/kitap/cocuk-koruma-kanunu--2-baski>
- Özel, C. (2022). II. Genç Hukukçu Araştırmacılar Sempozyumu 2021. E. Göka & U. Orhan & H. C. Aksoy (Yay. haz.), Karşılaştırmalı Hukuk Işığında Suça Sürüklenen Çocuklar İçin Öngörülen Alternatif Uygulamalar(s. 610-622). On İki Levha Yayıncılık
- UK Government. (t.y.). What happens if a child under 10 breaks the law. Gov.uk. <https://www.gov.uk/child-under-10-breaks-law>
- Yargıtay Ceza Genel Kurulu. (1967, 19 Haziran). E. 1967/150, K. 1967/158.
- Yenisey, F. (2007). *Mukayeseli hukuk açısından ceza sorumluluğu yaşı ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklar ve gençler için ceza hukukunda uygulanan alternatif yaptırımlar*. Türkiye Barolar Birliği. https://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/egitimbasvuru_basvuru/mukayeseli hukukta.pdf

YAZARLAR HAKKINDA

YAZAR

Fatma Betül ERCAN

Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Bölümünde lisans eğitimini tamamlayan Fatma Betül Ercan, İstanbul Medipol Üniversitesinde nörobilim alanında yüksek lisans yapmıştır. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarında psikososyal destek ve bağımlılıkla mücadele üzerine projelerde proje yöneticisi ve psikolog olarak görev almıştır. Hafıza, mikrobiyota ve Alzheimer konularında bilimsel çalışmaları vardır. Enstitü Sosyal’de eğitim araştırmacısı olarak görev yapmaktadır.

KATKIDA BULUNAN

Saliha Merve KAYA

Lisans eğitimini 2010 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde tamamladı. Yüksek lisansını 2015 yılında “Uygulamada Çocuk Yargılaması: İstanbul Anadolu Adliyesi Çocuk Mahkemesinde Dosya İncelemesi” başlıklı tezi ile İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku’nda tamamladı. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Kamu Hukuku Doktora programına başladı ve 2025’de doktorasını tamamladı. 2017 Mart ayı itibarı ile Ceza Hukuku araştırma görevlisi olarak İbn Haldun Üniversitesi kadrosuna dâhil oldu.

